

Република Србија
УПРАВНИ СУД

Билтен праксе Европског суда за људска права и Суда правде Европске уније у материји азила за период: 01.07.2024. – 31.12.2024.

Пракса Европског суда за људска права

Члан 2 (право на живот) и члан 3 (забрана тортуре)

1. Назив случаја: У и други против Швајцарске

Ознака предмета: 9577/21

Датум доношења пресуде: 22. октобар 2024.

Чињенице случаја: Подносиоци представке су седморо држављана Албаније који су живели у Швајцарској и који су чланови исте породице. Дана 26. новембра 2019. године поднели су захтев за азил у Швајцарској, наводећи да су њихови животи угрожени због претњи повезаних са радом првог подносиоца представке, који се односи на проучавање и разоткривање злочина које је починио комунистички режим. Случај се односи на одбијање њихових захтева за азил и могућу депортацију у Албанију.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио да нема повреде чланова 2. и 3, закључујући да су швајцарске власти спровеле детаљну процену ризика и оправдано утврдиле да подносиоци захтева не би били изложени стварном ризику од нечовечног поступања или прогона по повратку у Албанију. Њихов захтев за азил заснован је на наводним претњама због истраживачког рада првог подносиоца у вези са злочинима комунистичког режима. Власти су потврдиле његов профил, али нису нашле доказе да је држава Албанија умешана или

неспособна да га заштити. Суд је напоменуо да је Албанија означена као „сигурна земља порекла“, али су власти ипак детаљно испитале индивидуалне околности подносилаца захтева, укључујући интервјуе и документацију. Закључено је да претње долазе од појединаца, а не од државе, те да албанске власти могу да пруже заштиту. Суд није утврдио да је поступак азила био неправичан или да процедура није испоштована. Суд је, такође, одбацио тврдње подносилаца да су кључни докази у поступку игнорисани. Државне институције су процениле актуелне извештаје и утврдиле да је Албанија превазишла политичку нестабилност и да су њене правосудне и безбедносне структуре функционалне. Ни касније активности првог подносиоца нису утицале на другачији резултат процене ризика. Суд је истакао да су швајцарске власти правилно примениле постојеће стандарде.

Образложење: Суд је у овом предмету потврдио принципе утврђене у [F.G. против Шведске](#), [J.K. и други против Шведске](#), и [Khasanov и Rakhmanov против Русије](#), наглашавајући потребу за детаљном проценом ризика пре депортације. Суд је потврдио да државе имају широко поље слободне процене у контроли миграција, али да не смеју вратити појединце у државу порекла ако постоје озбиљни разлози да би лица по повратку била изложена нечовечном поступању. Пресуда је такође потврдила обавезу држава да поред доказа подносилаца узму у обзир и објективне информације о земљи порекла, у складу са стандардима утврђеним у предмету [Ilias и Ahmed против Мађарске](#). Суд је поновио да је терет доказивања подељен између тражилаца азила и државних органа, како би одлуке биле засноване на свеобухватним и ажурираним подацима. У вези са концептом „сигурне земље“, Суд се ослонио на [A.D. и други против Шведске](#), утврђујући да је враћање подносилаца у сигурну земљу законито, осим ако не доставе конкретне доказе који оповргавају ту претпоставку. У складу са предметом [M.D. и M.A. против Белгије](#), Суд је закључио да су швајцарске власти правилно процениле да је Албанија сигурна земља. Суд је утврдио да подносиоци захтева нису били изложени неправедним процедуралним ограничењима, те да су имали правно заступање и прилику да изнесу своје аргументе, у складу са праксом из предмета [K.I. против Француске](#).

Линк: [Y. and others v. Switzerland](#)

Члан 3 (забрана тортуре)

2. Назив случаја: T.A. и други против Грчке

Ознака предмета: 15293/20

Датум доношења пресуде: 3. октобар 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на услове живота и пружање помоћи у Пријемном и идентификационом центру на Самосу (*Samos RIC*). Подносиоци представке су као малолетници без пратње стигли у Грчку 2019. године, где су поднели захтев за азил.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 3. Конвенције, закључујући да грчке власти нису обезбедиле адекватне услове за живот за малолетне тражиоце азила без пратње. У Центру за пријем и идентификацију на Самосу владали су пренасељеност, лоши хигијенски и медицински услови, несташица хране, несигурност и висок ниво криминала. Чак и у „безбедној зони“ за малолетнике, услови су били непримерени. Суд је одбацио аргумент Грчке да миграциона криза може оправдати кашњења у обезбеђивању одговарајућег смештаја. Истакао је да су малолетници посебно рањива категорија лица којој је потребна заштита, као и да су надлежни органи каснили од три до девет месеци са обезбеђивањем смештаја у адекватним условима. Одбијање појединих подносилаца да буду смештени у безбедну зону није било релевантно, јер су и тамо услови били непримерени.

Образложење: Суд је потврдио принципе утврђене у [M.S.S. против Белгије и Грчке](#) и [Khlaifia и други против Италије](#), наглашавајући да тражиоци азила, а посебно малолетници, морају бити смештени у условима који поштују њихово достојанство. ЕСЉП је поновио да државе не могу оправдати лоше услове смештаја административним или логистичким изазовима. Следећи пресуду [Tarakhel против Швајцарске](#) Суд је потврдио да малолетници без пратње захтевају посебну заштиту, а услови пријема морају одговарати њиховој рањивости. Суд се позвао и на анализу из предмета [A.D. против Грчке](#), који се односио на лоше услове центара за пријем у Грчкој.

Линк: [T.A. and others v. Greece](#)

3. Назив случаја: *M.I.* против Швајцарске

Ознака предмета: 56390/21

Датум доношења пресуде: 12. новембар 2024.

Чињенице случаја: Подносилац представке, господин М.И, ирански је држављанин рођен 1990. године, који живи у Цириху. Он је напустио

Иран након што је његова породица сазнала да је хомосексуалац. Швајцарске власти су одбиле његов захтев за азил уз образложење да његов живот неће бити угрожен уколико настави да живи свој породични живот на дискретан начин, чиме му је изречена мера враћања у земљу порекла. Његово протеривање је обустављено у новембру 2022. године, на основу усвајања захтева за одређивање привремених мера на основу правила 39. Пословника ЕСЉП.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио да швајцарске власти нису спровеле довољно детаљну процену ризика од нечовечног поступања којем би подносилац представке био изложен у случају враћања у Иран, што је довело до повреде члана 3. Европске конвенције. Суд је нагласио да, иако општа ситуација људских права у Ирану не спречава аутоматски депортацију свих иранских држављана, неопходно је извршити индивидуалну процену како би се утврдило да ли конкретан подносилац представке ризикује нечовечно поступање. Како су хомосексуални односи у Ирану криминализовани, а постоје докази о стварном гоњењу и прогону *LGBTI* особа, Суд је закључио да би враћање подносиоца представке без адекватне процене ризика представљало кршење ЕКЉП. Суд је одбацио став швајцарских власти да би подносилац могао избећи прогон тако што би сакрио своју сексуалну оријентацију. Потврђено је да појединци не могу бити приморани да потисну суштински аспект свог идентитета како би избегли ризик од злостављања. ЕСЉП је, такође, критиковао националне власти јер нису процениле да ли би подносилац представке могао добити заштиту државе у случају напада од стране недржавних актера, као што су чланови породице или друштво уопште. Извештаји међународних организација су указали да *LGBTI* особе у Ирану трпе системску дискриминацију, а да је мало вероватно да ће им власти пружити заштиту. Пропуст националних власти да истраже ово питање био је кључни недостатак у њиховој одлуци. Суд је прихватио став UNHCR-а да захтев да појединци сакривају своју сексуалну оријентацију није у складу са заштитним циљем члана 3. Такође је узео у обзир аргументе трећих страна, укључујући организације *Stonewall* и *African Rainbow Family*, које су истакле опасности са којима се суочавају *LGBTI* особе које су приморане да се уклопе у хетеронормативне друштвене стандарде, укључујући принудне бракове, изнуде, насиље и „убиства из части“.

Образложење: Суд се ослонио на стандарде развијене у предметима [J.K. и други против Шведске](#) и [K.I. против Француске](#), наглашавајући да тражиоцима азила треба омогућити претпоставку веродостојности исказа приликом процене њиховог кредибилитета. Суд је применио [F.G. против Шведске](#) и [M.D. и други против Русије](#), потврђујући да када у земљи повратка постоји општи ризик од прогона, националне власти морају саме спровести процену тог ризика и не смеју у потпуности пребацити терет доказивања на подносиоца захтева за азил. Суд је

потврдио начело из [В и С против Швајцарске](#) да сама чињеница да су хомосексуални односи криминализовани у земљи порекла не значи аутоматски да ће депортација бити у супротности са чланом 3, али ако постоје докази о стварном прогону, депортација представља повреду ЕКЉП. Суд је такође истакао да националне власти морају узети у обзир све расположиве доказе, укључујући међународне извештаје, те да одбацивање релевантних доказа без детаљне анализе представља повреду процесних стандарда.

Линк: [M.I. v. Switzerland](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (слобода и безбедност личности)

4. Назив случаја: *Mukhtarli* против Азербејџана и Грузије

Ознака предмета: 39503/17

Датум доношења пресуде: 5. септембар 2024.

Чињенице случаја: Господин *Mukhtarli*, држављанин Азербејџана рођен 1974. године, поднео је представку против Грузије и Азербејџана. Предмет се односи на отмицу, злостављање и тајно премештање из Грузије до Азербејџана, те хапшења и претреса познатог азербејџанског новинара у притвору. У погледу Грузије, он се жалио на отмицу, злостављање и присилно пребацивање у Азербејџан, као и на пропуст државних органа да спроведу ефективну истрагу у том погледу. У односу на Азербејџан, подносилац представке је навео да је његово хапшење и држање у притвору било незаконито и неоправдано. Навео је да је отет, да су поменуте радње имале за циљ да га ућуткају и казне због његових новинарских активности у земљи порекла.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио да је у предмету дошло до кршења процедуралног аспекта чланова 3. и 5. ЕКЉП, пресудивши да грузијске власти нису спровеле ефикасну истрагу о отмици, злостављању и присилном премештању подносиоца представке у Азербејџан. ЕСЉП је указао на озбиљне недостатке у истрази, укључујући лоше руковођење доказима, пропуст да се провери веродостојност азербејџанске верзије догађаја и необјашњива одлагања у току истраге. Међутим, Суд није утврдио суштинску повреду чланова 3. и 5, с обзиром на то да није могао да утврди ван разумне сумње да су грузијске власти биле активно или пасивно

укључене у отмицу подносиоца представке. Иако су неки директни докази упућивали на могућу умешаност, недостатак убедљивих доказа и пропуст грузијских власти да спроведу одговарајућу истрагу спречили су Суд да потврди њихову одговорност за стварни трансфер.

Образложење: Пресуда је потврдила постојеће стандарде у вези са обавезом државе да спроведе ефикасну истрагу о озбиљним кршењима људских права, ослањајући се на случајеве [Ел-Масри против Северне Македоније](#), [Ал-Нашири против Пољске](#) и [Husayn \(Abu Zubaydah\) против Пољске](#). Потврђена је процедурална обавеза државе у вези са члановима 3. и 5. која захтева предану и брзу акцију, односно истрагу која ће омогућити идентификацију и кажњавање одговорних. Поред тога, Суд је истакао значај сарадње између држава у прекограничним предметима који ће исцрпити сва доступна правна средства ослонивши се на налазе у предмету [Güzelyurtlu и други против Кипра и Турске](#). ЕСЉП је истакао значај правилног руковања форензичким доказима, спречавања истражних одлагања и обезбеђивања прекограничне сарадње, који би довели до веће процедуралне контроле у случајевима који се односе на присилне нестанке или ванредна изручења.

Линк: [Mukhtarli v. Azerbaijan and Georgia](#)

5. Назив случаја: *Z.L. и други против Мађарске*

Ознака предмета: 13899/19

Датум доношења пресуде: 12. септембар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи на мајку и четворо деце, који су тражили азил у Мађарској након што су путовали кроз Турску, Бугарску и Србију. У Мађарску су стигли 10. децембра 2018. године и поднели захтев за азил у транзитној зони Роске, где су боравили. Њихови захтеви за азил су одбијени 11. фебруара 2019, уз образложење да је Србија безбедна транзитна земља у којој су могли да поднесу захтев за азил. Налог за протеривање у Србију потврђен је 7. марта 2019, али пошто је Србија одбила да их поново прими, мађарске власти су 26. марта 2019. измениле одредиште њихове депортације у Авганистан. Подносиоци представке су 16. маја 2019. поднели нови захтев за азил, али након више враћања предмета на разматрање, захтев је поново одбијен 8. октобра 2020. Током боравка у транзитној зони, подносиоци су првобитно били смештени у сектору за породице, али су 12. марта 2019. премештени у сектор за странце. Од тада, мађарске власти нису обезбедиле оброке за двоје пунолетних подносилаца представке, све док 16. марта 2019. године Суд није

наложио хитне мере. Подносиоци су остали у транзитној зони више од 17 месеци, док она није затворена 21. маја 2020, након чега су пребачени у отворени прихватни центар, да би на крају отишли у Аустрију.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио кршење члана 3. пронашавши да су мађарске власти подвргнуле подносиоце представке нечовечном и понижавајућем поступању због њиховог дужег заточеништва у транзитној зони Роске и ускраћивања obroka за поједине подносиоце представке. У односу на малолетне подносиоце представке, Суд је нагласио да је дужина њиховог боравка у притвору од 17 месеци била прекомерна и да је имала озбиљан утицај на њихово благостање. У вези са одраслим подносиоцима представке, Суд је закључио да је ускраћивање хране у трајању од четири дана представљало нечовечно поступање. Иако је Влада указала да су подносиоци представке могли да добију храну путем невладиних организација или из личних средстава, Суд је закључио да су државни органи игнорисали стање зависности у којем су се подносиоци представке налазили. Суд је такође нашао повреду члана 5. став 1. и 4. и истакао да су подносиоци представке били лишени слободе у транзитној зони без адекватне правне заштите. Иако није био у питању формални притвор, Суд је указао да је задржавање лица у трајању од седамнаест месеци у транзитној зони било прекомерно као и да представља *de facto* притвор. Подносиоци представке су били у пратњи полицијских службеника, нису имали слободу кретања, и били су задржани на неодређено време без јасног временског ограничења. Због наведених услова, Суд је истакао да се члан 5. односи на задржавање у транзитној зони. На крају, национални закон није омогућио лицима задржаним у транзитној зони да оспоре законитост задржавања као ни трајање притвора, што је довело до кршења њихових процесних права.

Образложење: Суд је потврдио постојеће стандарде у вези са третманом тражилаца азила и заштитом посебно рањивих категорија лица ослонивши се на принципе утврђене у предметима [Khlaifia и други против Италије](#), [R.R. и други против Мађарске](#), [S.F. и други против Бугарске](#) и [M.H. и други против Хрватске](#). Суд је истакао да је дужина трајања притвора круцијална у анализи његовог утицаја, посебно у случајевима када се односи на малолетна лица. У предмету [R.R. и други против Мађарске](#), Суд је нашао да притвор од четири месеца у транзитној зони доводи до кршења члана 3, док је у овом случају он трајао чак седамнаест месеци. Суд је указао да задржавање у транзитној зони, чак и када не доводи до формалног затварања, може имати озбиљне последице по добробит особе супротне стандардима садржаним у Конвенцији. У односу на питање ускраћивања хране, Суд је остао при ставу да државе имају директну обавезу да притвореницима обезбеде основну храну те да одговорност

не може бити пребачена на невладине организације или личне ресурсе лица, посебно имајући у виду да су у питању појединци који се налазе у стању зависности. У односу на питање у вези са чланом 5, пресуда је потврдила претходно истакнуте стандарде који су указали да је задржавање лица у транзитној зони, без одговарајуће судске одлуке, временског ограничења трајања притвора и ефективне ревизије супротно стандардима које доводи до кршења члана 5. Европске конвенције ([Louled Massoud против Малте](#), [R.R. и други против Мађарске](#)).

Линк: [Z.L. and others v. Hungary](#)

6. Назив случаја: *M.H.* против Мађарске

Ознака предмета: 652/18

Датум доношења пресуде: 3. октобар 2024.

Чињенице случаја: Малолетник без пратње, држављанин Пакистана је 6. априла 2017. године ушао у мађарску транзитну зону Роске из Србије, где је одмах поднео захтев за азил. Иако је првобитно смештен у Роске, касније је премештен у транзитну зону Томпа, месец дана пре него што је поново враћен у Роске. На основу чињенице да је истакао да има седамнаест година, додељен му је старатељ како би га представљао у поступку азила. У обе транзитне зоне био је смештен заједно са осталим дечацима без пратње, и делио је контејнер заједно са још четири дечака. Додељена му је супсидијарна заштита 28. јуна 2017. године, након чега је 30. јуна пресељен у дечји дом. Подносилац представке је истакао да су услови у транзитној зони били нехумани, нехигијенски и понижавајући. Истакао је да су биле превелике врућине, лоши хигијенски услови, негативна атмосфера која је негована од стране особља, неадекватна храна, недостатак хигијенских производа, али и психолошке подршке и активности. Упркос томе што му је био додељен старатељ, подносилац представке истиче да није постојала ефикасна комуникација између њих.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 3, констатујући да је подносилац представке, седамнаестогодишњи малолетник без пратње, био изложен нечовечном и понижавајућем поступању током скоро тромесечног притвора у транзитној зони Роске. Суд је указао да су затворски услови, недостатак одговарајућег надзора, образовања и психолошке подршке учинили боравак подносиоца представке посебно штетним. Суд је истакао да Влада није пружила доказе о адекватној помоћи, док је именовани старатељ малолетника пружио минималну подршку. С обзиром на дуготрајност његовог притвора, Суд

је закључио да је поступање прекорачило праг озбиљности неопходан за примену члана 3. Такође, Суд је утврдио повреду члана 5. ставова 1. и 4, закључујући да је боравак подносиоца представке у транзитној зони представљао фактички притвор. Иако је влада тврдила да он није био лишен слободе, Суд је утврдио да је његова ситуација слична претходним случајевима, где је дужи боравак у транзитној зони ограничавао кретање и није имао правне гаранције. Како подносилац није имао стварну слободу да напусти зону или оспори своје задржавање, Суд је закључио да је његов притвор био супротан члану 5.

Образложење: Пресуда је потврдила стандарде о притвору тражилаца азила малолетног узраста у складу са чланом 3, позивајући се на предмете [Muršić против Хрватске](#), [Khlaifia и други против Италије](#), и [M.H. и други против Хрватске](#). Суд је нагласио да услови притвора морају узети у обзир узраст притвореника, дужину трајања притвора и доступну подршку, истичући да деца захтевају посебну заштиту. Ослањајући се на [R.R. и други против Мађарске](#), Суд је утврдио да краткотрајни боравак у транзитним зонама можда не достиже праг озбиљности члана 3, али да дуготрајно задржавање без адекватне неге представља нечовечно поступање. Нагласио је да државе морају заменити притвор мерама прилагођеним деци кад год је то могуће, те да продужени притвор у рестриктивним условима, без адекватне едукације и психолошке подршке, представља повреду члана 3. Суд је истакао да се притвор одређује стварним ограничењем кретања, а не правном класификацијом, те је применио свој став из [R.R. и други против Мађарске](#), где је закључио да продужени боравак у транзитној зони представља притвор. Суд је нагласио да законити притвор мора имати јасну правну основу, легитимну сврху и могућност судске контроле, што у овом предмету није било обезбеђено. Овом пресудом је учвршћена заштита од произвољног притвора у транзитним зонама, потврђујући да продужено задржавање без правних гаранција нарушава основна права заштићена члановима 3. и 5. Конвенције.

Линк: [M.H. v. Hungary](#)

Видети и: [K.K.S. v. Hungary](#) (K.K.S. против Мађарске, представка бр. 32660/18, пресуда од 3. октобра 2024), који се тиче малолетника без пратње из Авганистана који се налазио у транзитној зони Роска. Суд је установио повреду истих чланова ЕКЉП и у овом конкретном случају; [A.P. v. Hungary](#) (A.P. против Мађарске, представка бр. 18581/19, пресуда од 3. октобра 2024), који се тиче држављана Ирана који је напустио своју земљу због преласка у хришћанство. Суд је установио повреду истих чланова Конвенције због услова у којима је био смештен током боравка у транзитној зони; [M.D.A. and others v. Hungary](#) (M.D.A. и други против Мађарске, представка бр. 16217/19, пресуда од 19.

децембра 2024) који се односи на породицу из Авганистана чији су захтеви за азил одбијени и одређено им је протеривање из Мађарске. Суд је такође нашао повреду чланова 3. и 5. због услова у којима су били смештени током боравка у транзитној зони.

7. Назив случаја: *T.S.* и *M.S.* против Грчке

Ознака предмета: 15008/19

Датум доношења пресуде: 3. октобар 2024.

Чињенице случаја: Подносиатељке представке су две сестре које су малолетнице без пратње пореклом из Авганистана. Једна сестра има шеснаест, а друга седамнаест година. Оне су у јануару 2019. године нелегално ушле на острво Лезбос, али нису регистроване у центру за пријем и идентификацију. Ухапшене су 10 јануара 2020, након што су покушале да напусте Грчку, где су задржане у притвору. Након три дана поднет је захтев за њихов смештај, а захтев за азил 19. фебруара, након чега им је одређен "заштитни притвор" 23. марта 2020, када су пребачене у прихватилиште за малолетнике. Њихови захтеви за азил су одбијени. Подносиатељке представке су уложили неколико притужби у вези са условима у којима су се налазиле, укључујући неадекватне услове живота, недостатак адекватних хигијенских услова, као и недостатак дворишта и прилике да буду у отвореном простору. Истакле су да државни органи нису узели у обзир њихову рањивост, посебно у вези са узрастом и ризиком од бескућништва. Такође, биле су смештене у притвору за одрасле, иако се сам смештај квалификовао као "заштитни притвор" у том објекту су се налазили и одрасли мушкарци.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 3, закључујући да су надлежни органи пропустили да заштите малолетне тражитељке азила од нечовечног и понижавајућег поступања услед неадекватних услова смештаја и притвора у неодговарајућем објекту. Иако су били свесни њихове потребе за смештајем, органи власти нису благовремено реаговали, чиме су прекршили своју обавезу да заштите рањиве особе. Додатно, Суд је установио да је притварање подносиатељки представке у центру за притвор Таврос, где су девет дана провеле са одраслим особама, представљало поступање које прелази праг озбиљности прописан чланом 3. Суд је закључио да и неуспех у обезбеђивању адекватног смештаја и неодговарајући режим притвора представљају повреду члана 3. Конвенције. Осим тога, Суд је утврдио и повреду члана 5. ставова 1. и 4, закључујући да је притварање подносиатељки представке у заштитном притвору било незаконито и да нису имале ефикасан правни лек да га оспоре. Власти су пропустиле да узму у обзир њихову рањивост и нису одредиле временско ограничење, што је довело до ризика од произвољног притвора.

Одсуство формалне одлуке онемогућило је подносиоцима да оспоре своје задржавање, чиме су правна средства постала неефикасна. Суд је закључио да и неодговарајући услови притвора и недостатак процедуралних гаранција представљају повреду основних права заштићених члановима 3. и 5. ЕКЉП.

Образложење: Пресуда је потврдила заштиту малолетних тражилаца азила према члану 3, позивајући се на [M.S.S. против Белгије и Грчке](#), [Rahimi против Грчке](#) и [Khan против Француске](#). Суд је поновио да државе морају предузети хитне мере за заштиту рањиве деце, обезбеђујући им адекватан смештај и негу. У погледу услова притвора, Суд се ослонио на [H.A. и други против Грчке](#) и [A.B. и други против Француске](#), потврђујући да смештање малолетника у неодговарајуће објекте, посебно са одраслима, представља повреду члана 3. Конвенције. Применом ових стандарда, Суд је учврстио став да логистички проблеми не могу оправдати неуспех у обезбеђивању одговарајућег смештаја и заштите за малолетне тражиоце азила. Суд је поновио да мере заштитног притвора не смеју довести до произвољног лишавања слободе, наглашавајући да притвор мора имати законску основу, легитимну сврху и временско ограничење. Пресуда се ослања на предмет [H.A. и други против Грчке](#), која истиче да домаћи закони, који не предвиђају максимално трајање притвора, повећавају ризик од продуженог и произвољног задржавања као и да "заштитни притвор" не сме бити замена за одговарајуће мере заштите деце. Исто тако, Суд је закључио да непостојање формалних одлука о притвору лишава појединце могућности да оспоре своје задржавање, чиме се крши њихово право на делотворан правни лек.

Линк: [T.S. and M.S. v. Greece](#)

8. Назив случаја: *H.T.* против Немачке и Грчке

Ознака предмета: 13337/19

Датум доношења пресуде: 15. октобар 2024.

Чињенице случаја: Подносилац представке, Х.Т., сиријски је држављанин рођен 1993. године. Предмет се односи на његово враћање из Немачке у Грчку истог дана по његовом доласку, на основу административног споразума између две државе, упркос томе што је изразио намеру да поднесе захтев за азил у Немачкој. Предмет се односи на испитивање законитости и судске контроле његовог притвора у коме се налазио током боравка у Грчкој.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду процедуралног аспекта члана 3.

Конвенције у односу на Немачку, на основу чињенице да је подносилац представке враћен из Немачке у Грчку упркос томе што је изразио намеру да тражи азил у Немачкој. Немачке власти нису процениле да ли би његово враћање у Грчку изложило подносиоца представке реалном ризику од нечовечног или понижавајућег поступања, с обзиром на лоше услове за тражиоце азила у Грчкој у том периоду. Суд је такође нашао повреду члана 3. у односу на Грчку, због услова у којима се налазио током притвора. Он је био остављен без приступа одговарајућем смештају, правној помоћи или подршци, што је представљало кршење његових основних права. Суд је нашао повреду члана 5. став 1. и утврдио да је подносилац представке произвољно и незаконито лишен слободе у Грчкој. Суд је истакао да његов притвор није био оправдан, те да није било јасног правног основа или објашњења зашто је његов притвор био неопходан. Суд је утврдио да подносилац представке није имао приступ делотворном правном леку како би оспорио свој притвор у Грчкој, чиме је повређен члан 5. став 4. Конвенције. Подносиоцу представке није благовремено обезбеђена правна помоћ, а доступни правни лекови нису омогућавали благовремену и суштинску процену законитости његовог притвора.

Образложење: Пресуда потврђује принципе утврђене у предмету [M.S.S. против Белгије и Грчке](#), где је Суд утврдио да враћање тражилаца азила у земље у којима су изложени стварном ризику од нечовечног или понижавајућег поступања представља кршење члана 3. Конвенције. Суд је нагласио да административни споразуми између држава не ослобађају државе њихових обавеза према ЕКЉП, посебно у вези са заштитом права тражилаца азила. У односу на члан 5, Суд је поновио стандарде из предмета [Saadi против Уједињеног Краљевства](#), истичући да притвор мора бити законит, неопходан и сразмеран, уз омогућен приступ правној помоћи и могућност да притвореници брзо оспоре законитост свог задржавања. Одлука Суда истиче да убрзане процедуре враћања и административни споразуми не смеју довести до нарушавања основних права појединаца, посебно тражилаца азила.

Линк: [H.T. v. Germany and Greece](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 34 (појединачне представке)

9. Назив случаја: М.А. и други против Грчке

Ознака предмета: 15192/20

Датум доношења пресуде: 3. октобар 2024.

Чињенице случаја: Случај се односи подносиоце представке који су 2019. године стигли на грчка острва, где су поднели захтев за азил. Предмет се тиче испитивања услова живота у центрима за пријем и идентификацију (RIC). Подносиоци представке су тврдили да су услови у овим центрима били неадекватни и да су представљали нечовечно и понижавајуће поступање. Навели су проблеме као што су пренатрпаност, недостатак хигијене, ограничен приступ медицинској нези и неадекватне мере заштите, посебно у односу на посебно рањиве категорије лица.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 3. у свим случајевима, закључујући да су услови живота подносилаца представке у грчким центрима за пријем и идентификацију (РИЦ) представљали нечовечно и понижавајуће поступање. Подносиоци представке, међу којима су била и малолетна лица, малолетник без пратње, трудна малолетница, бебе, и особе са здравственим проблемима, били су изложени екстремној пренасељености, недостатку хигијене, неадекватној медицинској нези и безбедносним ризицима. Суд је одбацио аргументе грчке владе да су надлежни органи поступали у околностима миграционе кризе и да су предузели све мере у складу са околностима. Суд је истакао да чак и у хитним ситуацијама, државе морају обезбедити хумане услове за рањиве појединце. Посебно је наглашено да у случајевима који су се тicali малолетника, такозване "сигурне зоне" нису испуњавале основне стандарде заштите и бриге. Деца и бебе су била изложена тешким животним условима током дужег временског периода, што представља кршење њихових основних права према члану 3. Суд је утврдио и повреду члана 34, чиме је истакао да грчке власти нису испоштовале привремену меру према Правилу 39, којом је тражено да малолетник без пратње буде премештен у адекватан смештај. Уместо тога, он је још шест месеци остао у лошим условима у РИЦ центру на Самосу. Суд је нагласио да Правило 39 има за циљ спречавање непосредне и непоправљиве штете, те да овакво кашњење није оправдано.

Образложење: Пресуда је потврдила принципе утврђене у предметима [M.S.S. против Белгије и Грчке](#), и [Khlaifia и други против Италије](#), наглашавајући да тражиоци азила морају бити смештени у условима који поштују њихово достојанство. Суд је потврдио принцип из пресуде [Tarakhel против Швајцарске](#), којим се захтева да малолетници имају посебну заштиту и адекватан смештај са одговарајућом негом. Суд је, у складу са предметом [A.D. против Грчке](#), потврдио да пренасељеност, недостатак основних услуга и дуготрајна изложеност неадекватним условима представљају повреду члана 3. Ослонио се и на пресуду [Muršić против Хрватске](#), којом је утврђено да, када подносилац представке изнесе уверљиве доказе о

нехуманим условима, терет доказивања прелази на Владу да докаже супротно. У случајевима ненајављених малолетника, Суд се позвао на предмете [Rahimi против Грчке](#) и [М.Н. и други против Хрватске](#), истичући да задржавање малолетника у неадекватним условима наноси директну штету њиховом благостању. Суд је такође применио стандарде из предмета [Abdullahi Elmi и Aweys Abubakar против Малте](#), наглашавајући да деци у притвору морају бити обезбеђена психолошка и образовна подршка. Пресуда је потврдила да су мере према Правилу 39 обавезујуће и да државе морају поступити без одлагања ([Mamatkulov и Askarov против Турске](#), [Paladi против Молдавије](#)). Суд је нагласио да административна кашњења нису оправдање за непоштовање привремених мера и да ће се свако одлагање, нарочито у случајевима рањивих особа, сматрати озбиљним кршењем ЕКЉП.

Линк: [M.A. and others v. Greece](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (слобода и безбедност личности) и члан 13 (право на делотворан правни лек)

10. Назив случаја: *J.B. и други против Малте*

Ознака предмета: 1766/23

Датум доношења пресуде: 2. октобар 2024.

Чињенице случаја: Представку је поднело шест држављана Бангладеша који су стигли на Малту 18. новембра 2022. године, након што су спашени на мору са још 40 особа. Подносиоци представке су истакли да имају између шеснаест и седамнаест година. Они су заједно са остатком групе одведени у прихватни центар (ХИРЦ) где су били приморани да бораве у условима за које истичу да су неприкладни, пренасељени, са јако мало или готово без отвореног простора, без заједничког простора, просторије за молитву, приватног простора, топле одеће или књига. Изречена им је наредба о притвору 30. новембра 2022. Имиграциони жалбени суд је 6. децембра 2022. године потврдио законитост њиховог притвора на масовном рочишту за групе, где је свим малолетним подносиоцима представке додељен старатељ. Процењено је да су сви малолетни, осим подносиоца Ј.Б. Подносиоци представке су 11. јануара 2023. године успешно поднели захтев Суду за изрицање привремене мере на основу правилника 39 Пословника суда. Суд је истакао државним органима Малте да морају осигурати да су услови у којима се налазе подносиоци представке у складу са

чланом 3 ЕКЉП, посебно узимајући у обзир њихов статус малолетника без пратње. Накнадни извештаји о процени рањивости указали су на то да су подносиоци представке имали "значајно повишен" или "екстремно висок" ниво анксиозности, депресије, акутног стреса и посттравматског стресног поремећаја. Убрзо су поднети захтеви за отпуст на основу посебне рањивости, али званични одговор није стигао. Ипак, наредног месеца, надлежни органи су истакли неформално да се алтернатива притвору неће разматрати услед каснијих извештаја који су указали да су се подносиоци представке боље осећали. Такође, касније тог месеца, Ј.Б. је био премештен у притворски центар за одрасле на основу пасоша који је указивао да је пунолетан, и који је садржао све формалне елементе. Жалбе осталих подносиоца представке су уважене, након чега су премештени у отворени центар за малолетнике. Захтев за међународну заштиту који је поднео Ј.Б. је одбијен и издата му је одлука о враћању у јулу 2023. године. Ј.Б. је напустио Малту 22. августа 2023. године.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 3. у погледу другог до шестог подносиоца представке, закључивши да су услови њиховог притвора представљали нечовечно и понижавајуће поступање. Подносиоци представке, малолетници без пратње, били су притворени заједно са одраслима у неадекватним условима, без основне хигијене, приватности и адекватне бриге. Психолошки утицај дуготрајног притвора, у комбинацији са недостатком образовне и социјалне подршке, додатно је погоршао њихову ситуацију. Суд је одбацио аргументе Владе, наглашавајући да малолетници у притвору захтевају посебан ниво заштите. Међутим, за првог подносиоца представке, за којег је накнадно утврђено да се ради о одраслој особи, Суд није утврдио повреду, истичући да његов притвор није достигао потребни праг озбиљности према члану 3. Конвенције. У погледу члана 13. у вези са чланом 3, Суд је пресудио да Малта није обезбедила ефикасан правни лек за оспоравање услова притвора. Домаћи поступци су трајали предуго, а Влада није доказала да је било који правни лек био практично доступан. Према члану 5. став 1, Суд је утврдио да је притвор подносилаца представке био незаконит. Власти нису оправдале његову нужност, нису размотриле алтернативне мере и нису пружиле притвореницима информације о њиховим правима. Недостатак процесних гаранција и аутоматских ревизија додатно је нарушио право подносилаца представке на слободу. У односу на члан 5. став 4, Суд је оценио да су механизми за преиспитивање притвора били неефикасни. Независни апелациони одбор (ИАБ) није био судски независан, а преиспитивања су била превише одлагана, чиме је подносиоцима представке ускраћена могућност да благовремено оспоре свој притвор.

Образложење: Суд је потврдио стандарде утврђене у предметима [Rahimi против Грчке](#) и [М.Н. и други против Хрватске](#), наглашавајући

да притварање малолетника у неадекватним условима представља нечовечно и понижавајуће поступање. Суд је поступио у складу са пресудом [Tarakhel против Швајцарске](#), поновивши да деца морају бити смештена у одговарајуће установе које ће им обезбедити неопходну негу и подршку. Суд се такође позвао на предмет [Muršić против Хрватске](#), наглашавајући да подносиоци захтева морају пружити кредибилне доказе о лошим условима притвора, али да након што је успостављен *prima facie* случај, терет доказивања прелази на државу. Ослањајући се на [Abdullahi Elmi и Aweys Abubakar против Малте](#), Суд је истакао да малолетни притвореници захтевају психолошку и образовну подршку и да државни органи морају осигурати да притвор не доведе до дугорочних штетних последица. У вези са чланом 13, пресуда је пратила случајеве [Story и други против Малте](#) и [Yanez Pinon и други против Малте](#), у којима је Суд већ утврдио да уставне жалбе у Малти нису ефикасне због дуготрајних поступака. Ова пресуда је потврдила да државе морају обезбедити брзе и доступне правне лекове за оспоравање услова притвора. У односу на члан 5. став 1, Суд се ослонио на [Aden Ahmed против Малте](#) и [Khlaifia и други против Италије](#), истичући да имиграциони притвор мора бити оправдан, сразмеран и подложен судском надзору. Пропуст власти да правилно размотре алтернативе притвору одражава проблеме идентификоване у [Nabil и други против Мађарске](#). ЕСЉП је нашао повреду и члана 5. став 4, позивајући се на предмет [Guðmundur Andri Ástráðsson против Исланда](#), чиме је нагласио да тела надлежна за ревизију притвора морају бити независна и непристрасна. Пресудом је такође указано на налазе из предмета [Denis и Irvine против Белгије](#), да судски надзор притвора мора бити брз и ефикасан. Позивајући се на [Suso Musa против Малте](#), Суд је поновио да недостатак приступа правној помоћи и информацијама о правима у притвору чини механизме надзора неефикасним. Ова пресуда је учврстила строге стандарде за заштиту угрожених тражилаца азила, посебно малолетника, потврђујући да притвор мора бити крајња мера, хуман и подложен значајном судском надзору.

Линк: [J.B. and others v. Malta](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 4 Протокола бр. 4 (забрана колективног протеривања странаца)

11. Назив случаја: *M.A. и Z.R. против Кипра*

Ознака предмета: 39090/20

Датум доношења пресуде: 8. октобар 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на сиријске држављане који су рођени 1983. године у Идлибу у Сирији, а живе у Либану. Они су побегли из Идлиба почетком 2016. године због последица рата, напада на цивиле и уништавања домова. Након што су 4 године провели у избегличком кампу у Либану, одлучили су да поднесу захтев за азил на Кипру, 2020. године. Предмет се односи на њихово пресретање на мору од стране кипарских власти и њихов повратак у Либан. Подносиоци представке истичу да су кипарске власти прекршиле права из ЕКЉП тиме што им није дозвољен приступ поступку азила, као и због чињенице да су колективно протерани без испитивања њихових захтева или индивидуалних околности случаја.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио кршење члана 3. у вези са враћањем подносиоца представке у Либан, пресудивши да Кипар није извршио процену ризика од протеривања подносиоца представке у земљу порекла, као и да није претходно испитао њихове захтеве за азил. Суд је утврдио да су подносиоци представке поднели захтеве за азил, али да су они игнорисани. Имајући у виду да су имали ограничену комуникацију док су били насукани на мору, терет доказивања пребачен је на Владу, с обзиром на то да надлежни органи нису успели да документују интервјуе. Суд је, такође, истакао да се Кипар не може ослонити на билатерални споразум који има са Либаном, како би оправдао протеривање без процене ризика и ситуације у Либану и Сирији. Извештаји међународних организација указивали су да Либан нема формалан систем азила и да су Сиријци суочени са високим ризиком од даљег протеривања. С тим у вези, ЕСЉП је истакао повреду процедуралних обавеза од стране Кипра због изостанка анализе ситуације у Либану. Суд је утврдио и да је принудно враћање подносилаца представке из кипарских територијалних вода у Либан представљало „протеривање“ у смислу члана 4. Протокола бр. 4. Утврдивши да кипарске власти нису спровеле индивидуалну процену случаја подносилаца, Суд је закључио да се радило о „колективном протеривању“. Влада није пружила доказе о комуникацији са подносиоцима представке, укључујући записнике разговора, личне изјаве или званичне формуларе који је требало да буду попуњени у складу са билатералним споразумом. Суд је нагласио да су подносиоци били спречени да искористе правна средства и да им није омогућен приступ адвокатима. Осим основних личних података, држава није документовала разлоге за њихово враћање, чиме је додатно потврђен колективни карактер протеривања. Суд је одбацио аргумент владе да су подносиоци могли легално да уђу на Кипар како би тражили визу, чиме су нагласили да захтеви за визу нису могли представљати „ефикасан и реалан“ начин заштите од протеривања, нарочито у ситуацији када су поднели захтев за азил. Суд је указао да подносиоци представке нису својим поступцима довели до непостојања индивидуалне процене, јер нису пружени докази да су ометали поступак или одбијали сарадњу. Поред анализе у вези са враћањем

подносиоца представке у Либан, Суд је анализирао поступање кипарских власти у вези са захтевима за азил и утврдио повреду члана 3. ЕКЉП. Подносиоци су били остављени на мору два дана без могућности искрцавања, док су их кипарске поморске власти држале под контролом. У том периоду били су потпуно зависни од власти у погледу основних потреба, попут хране и воде. Суд је указао на недостатак јасног правног основа за њихово задржавање на броду, што је само по себи представљало системски проблем. Иако су власти обезбедиле медицинску помоћ, Суд је утврдио да нису пружени убедљиви докази да су подносиоци добили довољно хране и воде. Презентовани рачуни били су контрадикторни и нису доказивали да је набављена храна заиста доспела до подносилаца представке. Власти нису оспориле наводе да су подносиоци били изложени сунцу, без приступа санитарним условима, што је резултирало осећајем понижења и патње, довољно озбиљним да представља „понижавајући третман“ у смислу члана 3. Европске конвенције.

Образложење: У вези са радњама које се односе на враћање лица у Либан, Суд се ослонио на развијене стандарде установљене у предмету [Ilias и Ahmed против Мађарске](#) које наглашавају обавезу државе да изврши проверу стања у земљи и систем азила, пре протеривања тражиоца азила. Суд је такође истакао да ослањање на билатералне споразуме не може ослободити државу ове процедуралне обавезе, као што је утврђено у предмету [Hirsi Jamaa и други против Италије](#). Позивајући се на [J.K. и други против Шведске](#), Суд је нагласио да тражиоци азила морају имати претпоставку веродостојности исказа, посебно када немају приступ доказима. Цитирајући [Al-Hawsawi против Литваније](#) и [Baka против Мађарске](#), Суд је потврдио да, у ситуацијама када држава контролише кључне доказе, терет доказивања прелази на њу. Пошто Кипар није документовао захтеве за азил, Суд је претпоставио да су подносиоци поднели захтеве, али им је он незаконито ускраћен. Суд је узео у обзир извештаје UNHCR-а и невладиних организација, који су потврдили систематска принудна враћања и непостојање заштите за избеглице у Либану. Ови извори су показали да држава Либан није уговорница Конвенције о статусу избеглица из 1951. године, да нема успостављене основне процедуре заштите за тражиоце азила, као и да постоје праксе депортације Сиријаца. Овом пресудом Суд је јасно потврдио обавезу државе да активно проверава услове у трећој земљи, као и да се не може ослањати на дипломатске споразуме, чиме је потврђено да принудна враћања без одговарајућег поступка представљају кршење ЕКЉП. Суд је потврдио своје стандарде развијене у вези заштитом од колективног протеривања истакнутим у предметима [Hirsi Jamaa и други против Италије](#), [Sharifi и други против Италије и Грчке](#), као и [Khlaifia и други против Италије](#). Суд је нагласио да се подносиоцима представке мора омогућити да изнесу аргументе против свог протеривања, док су власти дужне да проведу

појединачну анализу случајева, без чега се мера сматра колективним протеривањем. Суд је, такође, потврдио своје стандарде у вези са питањем повреде члана 3. ЕКЉП у односу на услове у којима су се налазили подносиоци представке. Суд је поновио да се задржавање тражилаца азила без јасног правног основа, нарочито без јасних прописа о дужини и условима таквог задржавања, може сматрати системским проблемом у смислу члана 3. ЕКЉП.

Линк: [M.A. and Z.R. v Cyprus](#)

Члан 5 (слобода и безбедност личности)

12. Назив случаја: *B.A.* против Кипра

Ознака предмета: 24607/20

Датум доношења пресуде: 2. јул 2024.

Чињенице случаја: Предмет се тиче сиријског држављанина који је 28. јануара 2019. године, заједно са своја два рођака, стигао на Кипар из Турске и изразио жељу да поднесе захтев за азил 8. фебруара 2019. године. На основу процена надлежних органа, као и накнадног интервјуа у прихватном центру за хитне случајеве Поурнара, власти су откриле да подносилац представке одговара профилу страног борца на основу специфичности његових повреда које указују на изложеност рату, као и на основу фотографија пронађеним у његовом телефону на којима се налази ватрено оружје. Налог за притвор подносиатеља представке и његова два рођака издат је 11. фебруара 2019. године, а заснован је на забринутости државних органа за националну безбедност. Подносиатељ представке је у периоду од 12. фебруара 2019. године па све до 30. новембра 2021. године провео у притвору, након чега је пуштен на слободу. Подносиатеља представке се жалио да је његов притвор, који је трајао више од 2 године и 9 месеци, био незаконит, као и да је дошло до повреде члана 5. став 1 (право на слободу и безбедност личности) и члана 5. став 4 (право на покретање поступка за хитно испитивање законитости лишења слободе), а на основу тврдње да му није допуштено да затражи ревизију законитости притвора.

Став ЕСЉП: Суд је нашао повреду члана 5. и истакао да је основа за притвор подносиоца представке била заснована на разлозима националне безбедности проистеклим на основу сумње власти, без детаљне процене његовог порекла у вези са његовим захтевом за

азил. Суд је нашао да није било назнака да је притвор био намењен решавању неовлашћеног уласка. Суд је указао да недостатак релевантне везе са спречавањем неовлашћеног уласка чини притвор незаконитим, као и да се дужина трајања притвора од 2 године и 9 месеци не може оправдати, упркос чињеници да закон не одређује максимално задржавање у притвору. ЕСЉП је, такође, истакао да је жалбени поступак трајао дуже од две године, са значајним кашњењима и пре почетка пандемије. Наглашено је да Влада није пружила оправдање за кашњење Врховног суда на чију одлуку се чекало дуже од 9 месеци, упркос чињеници да није било потребно да се поново анализирају чињенице случаја. Суд је указао да притвор подносиоца представке, иако законит по домаћем праву, није био уско везан за спречавање неовлашћеног уласка и да је стога у супротности са чланом 5. ставом 1. Конвенције. Суд је утврдио и повреду члана 5. става 4. на основу дужине жалбеног поступка који није спроведен благовремено.

Образложење: Суд је потврдио принципе утврђене у предметима [Saadi против Уједињеног Краљевства](#) и [Suso Musa против Малте](#), наглашавајући да притвор по члану 5. став 1. мора бити уско повезан са спречавањем неовлашћеног уласка или удаљења са територије. Суд је истакао да се тражиоци азила не могу аутоматски посматрати као лица која су неовлашћено ушла на територију и да, ако им национални закон омогућава боравак током разматрања њихових захтева, притвор мора бити заснован на другом основу. Позивајући се на [Z.A. и други против Русије](#), Суд је истакао да дуготрајан притвор може бити оправдан само ако је неопходан за миграциону контролу. Суд је одбацио аргументе кипарске владе који су се ослањали на предмет [Chahal против Уједињеног Краљевства](#), уз објашњење да се поменути предмет односио на притвор у контексту удаљења са територије, док се овај случај односио на неовлашћени улазак. Суд је нагласио да недостатак временског ограничења за притвор не може оправдати скоро трогодишње задржавање и потврдио да државе не смеју користити националну безбедност као опште оправдање за продужени притвор без индивидуалне процене. Истовремено, Суд је у складу са предметима [Ilseher против Немачке](#), [Khlaifia и други против Италије](#) и [Kučera против Словачке](#) потврдио значај доношења благовремених одлука. Посебно је истакао да се одлуке морају доносити без неоправданог одлагања, чак и у жалбеним поступцима. У том контексту, Суд се ограничио на жалбени поступак који је трајао дуже од 2 године. Иако је уважио изазове са којима су се суочавале државе током пандемије, истакао је да је жалба већ била на чекању дуже од десет месеци пре почетка пандемије, чиме је нашао повреду члана 5. става 4. ЕКЉП.

Линк: [B.A. v. Cyprus](#)

13. Назив случаја: *G.H.* против Мађарске

Ознака предмета: 32660/18

Датум доношења пресуде: 3. октобар 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на држављанина Ирака, који је стигао у Мађарску у септембру 2015. године, где је поднео захтев за азил. Након тога, он је отишао у Аустрију и Немачку, због чега је његов поступак за азил обустављен. Када се поново вратио у Мађарску у јануару 2016. године, поднео је нови захтев за азил и добио дозволу да борава у стану своје партнерке, госпође Р.И. У јулу 2016. године, његов захтев за азил је одбијен, а наређена је његова депортација у Ирак. Након што се јавио властима у јануару 2017. године, задржан је у притвору на основу утврђеног ризик од бекства због његових претходних напуштања Мађарске. Притвор му је више пута продужаван, када је коначно укинут у априлу 2017. године, због чињенице да му ирачка амбасада није издала пасош. Одређено му је ограничено кретање уз боравак у стану партнерке Р.И. Подносилац представке је остао у Мађарској до августа 2020. године, када је враћен у Ирак, након што је добио пасош од амбасаде Ирака у Берлину. Поднео је жалбу на основу члана 5. став 1. ЕКЉП, тврдећи да је његов притвор у циљу депортације био незаконит.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 5. став 1, чиме је закључио да је притвор подносиоца представке био неоправдан и незаконит. Суд је истакао да су наводи државе о ризику од бекства били неосновани. Суд је базирао своју анализу на чињеницама да је подносилац представке сарађивао, испуњавао обавезе извештавања и настојао да добије законски боравак у Мађарској. Суд је истакао и да његова веза са партнерком није представљала показатељ намере да избегне удаљење, већ знак стабилности. Суд је, такође, утврдио да власти нису размотриле алтернативе притвору, иако су претходно користиле мање рестриктивне мере. Судску ревизију је оценио као неадекватну, јер су судови једноставно одобрили одлуку имиграционих власти, без процене да ли је удаљење било реално изводљиво или разматрања аргумената подносиоца представке.

Образложење: Суд је потврдио стандарде утврђене у предмету [Khlaifia и други против Италије](#), наглашавајући да притвор мора бити законит, неопходан и подложен адекватном судском надзору. У складу са пресудом [Mahamed Jama против Малте](#), Суд је истакао значај пружања приоритета мање рестриктивним мерама. ЕСЉП је такође критиковао недостатак адекватног судског надзора, одражавајући забринутост изражену у предмету [Raza против](#)

[Бугарске.](#)

Линк: [G.H. v. Hungary](#)

Члан 8 (право на приватни и породични живот)

14. Назив случаја: *D.H.* и други против Шведске

Ознака предмета: 34210/19

Датум доношења пресуде: 25. јул 2024.

Чињенице случаја: Предмет се тиче породице из Еритреје. А.Г, прва подносиатеља представке, рођена је 1984. године и живи у Валентуни у Шведској, где је у децембру 2015. године добила азил. Њено двоје деце, који су рођени 2009. и 2011. године, живе у Судану, заједно са њеном мајком. Подносиатеља представке се жалила на одбијање захтева за спајање породице са њене две ћерке и мајком, на основу тога што у време подношења захтева није испунила "захтев за издржавање" (који се односе на минималне приходе и услове смештаја).

Став ЕСЉП: Суд је истакао да у конкретном случају није дошло до повреде члана 8. (право на поштовање приватног и породичног живота) и да су шведске власти успоставиле правичну равнотежу између права подносиоца представке на спајање породице и интереса државе да врши контролу миграција. Суд је нагласио да државе уживају широко поље слободне процене у постављању финансијских услова за спајање породице. Истакнуто је да се подносиатеља представке ослањала на социјалну заштиту, те да није доказала да је уложила све разумне напоре да пронађе посао, или да докаже да је неспособна за запошљавање. Суд је, такође, анализирао да ли су постојале непремостиве препреке за одржавање породичног живота ван Шведске. Суд је истакао да иако деца нису могла да се врате у Еритреју, није било доказа да подносиатеља представке није могла да посети своју децу и мајку у Судану, или да би се тиме суочила са изузетним потешкоћама. Суд је узео у обзир и чињеницу да је подносиатеља представке могла поново да поднесе захтев за спајање породице у било ком тренутку, те да раздвајање није коначно и трајно. Суд је закључио да је одбијање захтева оправдано и сразмерно, те да је Шведска поступила у оквиру свог "поља слободне процене".

Образложење: Анализирајући чињенице предмета, Суд је се ослонио

на стандарде развијене у предмету [Dabo против Шведске](#) у коме је истакнуто да државе имају право на широко поље слободне процене у погледу постављања финансијских услова, под условом да држава изврши индивидуалну процену. Суд је посебно истакао да је при анализи индивидуалних околности важна флексибилност, посебно када се утврди да је лице у статусу избеглице уложило "разумне напоре" да постане економски независно, као што је истакнуто у предмету [B.F. и други против Швајцарске](#). Међутим, Суд је анализом околности утврдио да подносиатељка представке није испунила услове у складу са развијеним стандардима и да су државни органи поступали у оквиру поља слободне процене. При анализи да ли је подносиатељка представке могла да одржава контакт са својим ћеркама и мајком, Суд је истакао да није било индиција да чланови породице нису могли да одржавају контакт, али се и позвао на претходно истакнуто мишљење да најбољи интерес детета, без обзира на узраст, не може бити основ за неприкосновено узимање у обзир које би захтевало пријем све деце у било коју државу уговорницу ([Dabo против Шведске](#), [M.T. и други против Шведске](#), [I.A.A. и други против Уједињеног Краљевства](#)).

Линк: [D.H. and others v. Sweden](#)

15. Назив случаја: *S.F.* против Финске

Ознака предмета: 35276/20

Датум доношења пресуде: 8. октобар 2024.

Чињенице случаја: С.Ф. је држављанка Еритреје која је, заједно са њено троје деце, 2016. године добила азил у Финској. Случај се односи на захтев за спајање породице који би дозволио њеном мужу, држављанину Еритреје са азилом у Уганди, да се пресели у Финску. Из имиграционе службе су навели да је неопходно да имају на располагању најмање 2900 евра месечно, као и 34800 евра на годишњем нивоу, како би њен супруг могао да дође у Финску. Такође, суд у Финској је анализирајући најбољи интерес детета, одбио да одступи од "захтева за издржавање" који представља један од услова за остваривање права на спајање породице. С.Ф. је истакла повреду члана 8. на основу одбијања захтева за спајање породице.

Став ЕСЉП: Суд није нашао повреду члана 8, чиме је закључио да су финске власти поступиле у складу са широким пољем слободне процене у балансирању права на спајање породице подносиатељке представке, као и интересе државе да контролише миграције. Захтев за спајање породице је одбијен због тога што подносиатељка представке није испунила услов који се односи на издржавање, као и

због тога што је захтев поднела након истека тромесечног рока. Суд је утврдио да подносиатељка представке није пружила објективно оправдане разлоге за касно подношење захтева. У погледу услова издржавања, Суд је приметио да, иако подносиатељка има троје деце, није приказала да је пре 2019. године покушавала да се укључи на тржиште рада или постане финансијски независна. С тим у вези, Суд је узео у обзир и чињеницу да одбијање захтева за спајање породице није коначно, те да се овакав захтев може поново поднети. Суд је закључио да примена услова за издржавање није неразумна, и да није довела до трајног раздвајања породице. Суд је разматрао и околности у којима су живеле породице у Еритреји и Уганди, али није заузео став да ли је Уганда била одржива опција за породични живот. Признао је да су подносиатељка и њен супруг живели раздвојено неколико година пре њеног доласка у Финску. Суд је прихватио процену државних органа Финске да подносиатељка представке није зависна од свог супруга, као и да он нема никакве везе са Финском, мимо повезаности са својом супругом.

Образложење: Суд је потврдио принципе утврђене у предмету [Dabo против Шведске](#), наглашавајући да државе имају широко поље слободне процене у постављању услова издржавања за спајање породице, посебно када су изузеци предвиђени за ограничен период. Пресуда је ускладила свој приступ са предметима [B.F. и други против Швајцарске](#) и [M.A. против Данске](#), потврђујући да како време пролази, неспособност испуњавања финансијских критеријума треба процењивати са већом флексибилношћу, како би се спречило трајно раздвајање породице. Међутим, у овом случају, Суд није нашао доказе да је подносиатељка уложила разумне напоре да постане финансијски самостална. Пресуда је потврдила да се спајање породице мора процењивати од случаја до случаја, узимајући у обзир практичне препреке у одржавању породичног живота на другом месту, као што је утврђено у предметима [M.A. против Данске](#) и [El Ghatet против Швајцарске](#). Суд је поново нагласио да, иако државе могу регулисати имиграцију, морају осигурати праведну равнотежу између права појединца на породични живот и јавног интереса, како је признато у предмету [Konstatinov против Холандије](#). Суд је узео у обзир и забринутост коју су изразили Комесар Савета Европе за људска права и UNHCR, који су тврдили да услов издржавања несразмерно погађа избеглице и да је тромесечни период изузећа превише кратак. Међутим, Суд је остао при становишту да су финске власти процениле конкретне околности подносиатељке представке и примениле закон на пропорционалан начин, чиме је остао у домену широког поља слободне процене у односу на креирање миграционих политика.

Линк: [S.F. v. Finland](#)

16. Назив случаја: *Winther* против Данске

Ознака предмета: 9588/21

Датум доношења пресуде: 12. новембар 2024.

Чињенице случаја: Подносилац представке, рођен је 1994. године у Сирији, живи у Алборгу у Данској. У септембру 2014. године, са 20 година, дошао је у Данску где је затражио азил. Дана 6. фебруара 2015. године добио је боравишну дозволу као избеглица у трајању до 6. фебруара 2020. године. На основу пресуде Окружног суда од 1. марта 2019. године, осуђен је за напад на лице са отежавајућим околностима који је учинио заједно са још тројицом осуђених. Такође је осуђен за уцену и покушај принуде. Све три радње учињене су различитих дана у новембру 2018. године, а односе се на наплату дуга за рачун трећег лица. Подносилац представке је осуђен и за поседовање 2,44 грама канабиса за сопствену употребу, као и 5,94 грама за дистрибуцију, као и за увоз деведесет једне фалсификоване новчанице од 100 евра. Осуђен је на седам месеци затвора и наложено је његово протеривање уз шестогодишњу забрану поновног уласка у Данску. Од 12. априла 2019. године, након што је одслужио казну, подносилац представке је живео са својом породицом, бринуо је о деци, завршио је девети разред и пронашао посао у транспортној компанији. Његова девојка и деца су држављани Данске и његова девојка није желела да се пресели у Сирију.

Став ЕСЉП: Суд није утврдио повреду члана 8, сматрајући да су дански судови спровели детаљну процену пропорционалности у вези са протеривањем подносиоца представке и забраном поновног уласка. Иако је Суд признао да је протеривање представљало мешање у његов приватни и породични живот, утврдио је да је мера законита, оправдана и усмерена на спречавање нереда и криминала, те да је заснована на релевантним и довољним разлозима. Врховни суд је посебну тежину придао озбиљности кривичних дела подносиоца, укључујући тешки напад, изнуду и покушај принуде. Такође је разматрао његов кратак боравак у Данској, јаке везе са Сиријом и породичне околности, наглашавајући да је веза са партнерком релативно нова и да шестогодишња забрана поновног уласка није била прекомерна. Суд је сматрао да породица може одржавати контакт путем посета и онлајн комуникације и да је, након истека забране, теоретски могуће поновно спајање у Данској. Суд је закључио да су дански судови применили релевантне правне критеријуме, спровели детаљну анализу, те да није било довољно јаких разлога да се доведе у питање процена. Тако је ЕСЉП закључио да је одлука о протеривању сразмерна, у складу са чланом 8. Европске конвенције.

Образложење: Пресуда је потврдила начела сразмерности у

случајевима протеривања, ослањајући се на предмете [Üner против Холандије](#), [Maslov против Аустрије](#) и [Savran против Данске](#). Суд је потврдио да протеривање мора бити у равнотежи између индивидуалних права и јавног интереса, узимајући у обзир чињенице које се односе на озбиљност кривичног дела, трајање боравка, породичне везе и могућности реинтеграције. Позивајући се на [Ezzouhdi против Француске](#), Суд је нагласио да забрана поновног уласка мора бити сразмерна, при чему неограничене забране лакше могу довести до повреде члана 8. ЕКЉП. Истовремено, позивајући се на [Mutlag против Немачке](#), Суд је признао да, у случајевима када појединац представља озбиљну претњу јавном реду, протеривање може бити оправдано, чак и уз дуготрајну забрану повратка. Кључно појашњење из предмета [Savran против Данске](#) било је да временски ограничена забрана поновног уласка може бити олакшавајући фактор само ако постоји реална могућност да се протерано лице легално врати након истека забране. Ако су изгледи за добијање визе или дозволе за боравак само теоријски, временски ограничена забрана у пракси може представљати трајну препреку за улазак, због чега се захтева строжи надзор. Потврђујући детаљну процену данских судова, Суд је потврдио широко поље слободне процене које се оставља државама у процени балансирања интереса, као и да ће се ЕСЉП уздржати од мешања, осим ако не постоје убедљиви разлози за супротан закључак.

Линк: [Winther v. Denmark](#)

17. Назив случаја: *Okubamichael Debru* против Шведске

Ознака предмета: 49755/18

Датум доношења пресуде: 25. јул 2024.

Чињенице случаја: Предмет се односи на држављанина Етиопије који живи у Шведској. Након што се доселио у Шведску у септембру 2017. године, подносилац представке је добио дозволу сталног боравка на основу признатог избегличког статуса. Супруга подносиоца представке и две ћерке су затим поднеле захтев за право на спајање породице из Уганде, државе у којој се подносилац представке налазио пре доласка у Шведску, а на основу родбинских веза. Захтев за спајање породице је одбијен на основу чињенице да подносилац представке није испунио "захтев за издржавање" (који се односи на услове о минималним приходима и условима за смештај).

Став ЕСЉП: Суд је закључио да у конкретном случају није дошло до повреде члана 8. ЕКЉП због одбијања захтева за спајање породице

на основу неиспуњења "захтева за издржавање". Суд је утврдио да су национални органи прописно проценили околности случаја, као и да су успоставили правичну равнотежу између интереса подносиоца представке и интереса државе да врши контролу над миграцијама. Исто тако, процењено је да национални органи нису прекорачили поље слободне процене које им је омогућено при анализирању захтева за спајање породице.

Образложење: Суд се у конкретном случају позвао на претходно утврђене стандарде који се односе на питање спајање породице и закључио да су шведски органи поступали у складу са широким пољем слободне процене. Иако су Комесар за људска права Савета Европе и UNHCR оштро критиковали ригидност шведског система у погледу услова који се односе на захтеве за спајање породице, Суд је остао при претходно утврђеном становишту (погледати стандарде на које се Суд позвао у случају [S.F. против Финске](#)).

Линк: [Okubamichael Debru v. Sweden](#)

Члан 4 Протокола бр. 4 (забрана колективног протеривања странаца)

18. Назив случаја: *M.D.* и други против Мађарске

Ознака предмета: 60778/19

Датум доношења пресуде: 19. септембар 2024.

Чињенице случаја: У овом предмету подносиатељи представке су отац, мајка и њихово четворо деце из Авганистана. Породица је напустила Иран 2016. године због несигурног боравишног статуса и ризика од депортације у земљу порекла. Они су стигли у Мађарску 9. јануара 2019. године, где су у транзитној зони Роске поднели захтев за азил. Њихови захтеви проглашени су неприхватљивим, на основу чега им је Канцеларија за азил наложила удаљење у Србију, која је квалификована као "сигурна транзитна држава". Након што је Република Србија одбила да прихвати породицу, мађарске власти су промениле државу дестинације у Авганистан. Одлука о депортацији у Авганистан није извршена, већ су пребачени у Србију. Док породица истиче да су истерани из транзитне зоне и натерани да пређу границу и уђу у Србију, мађарска Влада истиче да је породица истакла жељу да оде у Србију.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио повреду члана 4. Протокола број 4 на основу чињенице да су мађарске власти протерале подносиоце представке у Србију без индивидуалне процене њихових околности. Суд је истакао да, иако су њихови захтеви за азил били одбијени, њихово протеривање није било засновано на формалној одлуци или законском образложењу. Суд је, такође, истакао да подносиоци представке нису имали стварну могућност да оспоре своје протеривање, чиме је дошло до кршења њихових процесних гаранција.

Образложење: Пресуда је потврдила кључне принципе колективног протеривања и захтев за индивидуалну процену према члану 4. Протокола бр. 4, ослањајући се на утврђену судску праксу. Суд је поновио да протеривања морају бити заснована на појединачним случајевима, уз могућност да појединци ефикасно изнесу своје аргументе, као што је утврђено у предмету [М.К. и други против Пољске](#). Ова пресуда се ослања на [Moustahi против Француске](#), наглашавајући да права малолетника зависе од правилне правне процене њихових пратилаца, и на [Џонка против Белгије](#), који истиче транспарентност и приступ правној заштити у поступцима протеривања. Суд се такође позвао на [Georgia v Russia \(I\)](#), наглашавајући да контекст миграција утиче на примену процедуралних гаранција, као и на [Hirsi Jamaa и други против Италије](#), потврђујући да контрола миграција не може оправдати кршење основних права. Применом ових правних преседана, Суд је учврстио потребу за индивидуалним правним проценама, како би се осигурало да протеривања буду образложена и подложна правном преиспитивању. Потврђено је да пропуст да се узму у обзир индивидуалне околности пре протеривања – посебно код тражилаца азила – представља повреду члана 4. Протокола бр. 4.

Линк: [M.D. and others v. Hungary](#)

* * *

Пракса Суда правде Европске уније

1. Назив случаја: *LF* против Државне агенције за избеглице (*Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет, SAR*)

Ознака предмета: C-352/23

Датум доношења одлуке: 12. септембар 2024.

Чињенице случаја: *LF*, држављанин треће земље, живи у Бугарској од 1996. године. Током година, подносио је више захтева за међународну заштиту, али су сви били одбијени. Против њега су донете одлуке о враћању, али ниједна није спроведена. Дана 13. априла 2021. године, *LF* је поднео једанаести захтев за међународну заштиту, позивајући се на чињеницу да је већи део живота провео у Бугарској, да није имао приступ здравственом осигурању, као и на тешко нарушено здравствено стање које му онемогућава нормално путовање и које би могло угрозити његов живот. 29. априла 2021. године, бугарске власти су одбиле његов захтев, наводећи да ће његов повратак у земљу порекла бити организован преко надлежног националног органа за враћање или Међународне организације за миграције (*IOM*). Међутим, 25. новембра 2021. године, национални суд је поништио ову одлуку, утврдивши да се на *LF*-а примењује начело забране протеривања (*non-refoulement*), с обзиром на то да би му путовање угрозило живот. Суд је такође закључио да су наведене околности основ за доделу хуманитарног статуса, у складу са чланом 9(1)(2) Закона о азилу и избеглицама. После ове одлуке, захтев за међународну заштиту поново је регистрован 30. децембра 2021. године. *LF* је затражио смештај у прихватном центру, јер није имао средства за основне животне потребе. Ипак, 10. августа 2022. године, Државна агенција за избеглице је донела нову одлуку, којом је одбила доделу *LF* избегличког или хуманитарног статуса. ДАБ је навела да *LF* не испуњава услове за међународну заштиту, нити за хуманитарни статус према члану 9(8) Закона о азилу и избеглицама. Додатно, орган је указао да је *LF* вишеструко осуђиван, те да његово понављање кривичних дела показује неспособност интеграције у бугарско друштво. *LF* је оспорио ову одлуку пред Управним судом у Софији (*Administrativen sad Sofia-grad*), тврдећи да је његов 26-годишњи боравак у Бугарској, непостојање личних докумената и искљученост из основних социјалних права у супротности са чланом 14 Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком. Управни суд у Софији је Суду правде Европске уније, у оквиру поступка за одлучивање о претходном питању, упутио више

питања која се односе на тумачење права ЕУ у области азила и основних права. Питања се нарочито односе на усклађеност бугарског правног оквира са правом ЕУ, укључујући хуманитарну заштиту, права држављана трећих земаља и обавезе државе чланице у складу са Повељом о основним правима Европске уније. Кључно је питање да ли таква национална хуманитарна заштита мора да испуњава стандарде међународне заштите предвиђене правом ЕУ или представља самостални облик заштите.

Став Суда правде ЕУ: Суд правде ЕУ је утврдио да Директива 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите не спречава државе чланице да одобре право на боравак држављанима трећих земаља из хуманитарних или других националних разлога, чак и ако ти разлози нису повезани са међународном заштитом предвиђеном правом ЕУ. Међутим, сваки такав правни статус мора бити јасно одвојен од избегличког или супсидијарног статуса заштите. Даље, Суд је потврдио да члан 14(2) Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком обавезује државе чланице да издају писмену потврду држављанину треће земље који не може бити враћен у законском року. Ова потврда мора навести да, иако лице и даље борави нерегуларно, одлука о враћању се привремено неће извршавати. Коначно, Суд правде је утврдио да право ЕУ не намеће обавезу државама чланицама да одобре право на боравак искључиво из убедљивих хуманитарних разлога или на основу дуготрајног боравка у нерегулисаном статусу. Међутим, све док лице борави на територији ЕУ, ужива заштиту својих основних права гарантованих Повељом о основним правима ЕУ и члану 14(1) Директиве 2008/115/ЕЗ. Осим тога, уколико тај држављанин треће земље има статус тражиоца међународне заштите коме је дозвољено да борави на територији државе чланице, може се позивати и на права предвиђена Директивом 2013/33/ЕУ којом се утврђују стандарди за пријем тражилаца међународне заштите.

Образложење: У складу са чланом 3 Директиве 2011/95/ЕУ, државе чланице могу увести или задржати повољније стандарде за признавање избегличког или статуса супсидијарне заштите, под условом да ти стандарди не нарушавају општу структуру и циљеве директиве. Није дозвољено додељивање статуса избеглице или супсидијарне заштите у ситуацијама које нису повезане са основним разлозима међународне заштите, као што су сиромаштво или неприхватљиви животни услови у држави чланици. Члан 2(х) Директиве 2011/95/ЕУ дефинише захтев за међународну заштиту као захтев држављанина треће земље који тражи статус избеглице или супсидијарну заштиту, осим ако експлицитно не затражи други облик

заштите. У том смислу, државе чланице могу, на основу сопственог националног права, одобрити право на боравак из хуманитарних или саосећајних разлога, али таква заштита не улази у оквир међународне заштите дефинисане правом ЕУ и наведеном директивом. Из наведеног произлази да државе чланице могу признати националну заштиту која омогућава боравак лицима која нису признати избеглице или корисници супсидијарне заштите, али је неопходно да се јасно разликује овај статус од статуса утврђеног Директивом 2011/95/ЕУ. Када је реч о обавези држава чланица у погледу достављања писмене потврде лицима којима је одложено извршење одлуке о враћању, следи да, у складу са чланом 14(2) Директиве 2008/115/ЕЗ, ако држава чланица није у могућности да удаљи држављанина треће земље у предвиђеним роковима, дужна је да му изда званичну потврду о томе да је одлука о враћању привремено неизводљива. Што се тиче питања да ли државе чланице морају одобрити боравак на основу убедљивих хуманитарних разлога ниједна одредба Директиве 2008/115/ЕЗ не намеће такву обавезу. Државе чланице имају право, али не и обавезу, да на основу националног права доделе дозволу боравка из хуманитарних разлога, али ово право не произлази из Директиве 2011/95/ЕУ нити из Повеље о основним правима Европске уније. Ипак, све док лице није удаљено са територије, државе чланице су дужне да поштују основна права гарантована Повељом ЕУ, укључујући забрану нечовечног и понижавајућег поступања (члан 4 Повеље). Уколико се лице налази у екстремној материјалној оскудици, која му онемогућава задовољавање основних потреба као што су исхрана, хигијена и смештај, држава чланица је у обавези да обезбеди минималне услове за достојанствен живот. Имајући у виду све наведене околности, чланови 1, 4 и 7 Повеље, тумачени у вези са Директивом 2008/115/ЕЗ, морају се разумети на тај начин да држава чланица није у обавези да одобри право на боравак држављанину треће земље из хуманитарних разлога, на њеној територији, без обзира на дужину његовог боравка. Међутим, све док то лице није удаљено, може се позивати на права која су му загарантована Повељом, као и на члан 14(1) Директиве 2008/115/ЕЗ. Додатно, уколико је тај држављанин треће земље у статусу тражиоца међународне заштите и има одобрење за останак на територији државе чланице, може се позивати и на права предвиђена Директивом 2013/33/ЕУ, која утврђује стандарде за пријем тражилаца међународне заштите.

Линк: [LF. v Zamestnik-predsdatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite](#)

2. Назив случаја: Грчки савет за избеглице и подршку избеглицама Aegean против Министра за спољне послове, Министра за миграције и азил (*Ypourgos Exoterikon, Ypourgos Metanastefsis kai Asylou*)

Ознака предмета: C-134/23

Датум доношења одлуке: 4. октобар 2024.

Чињенице случаја: Подносиоци захтева поднели су тужбу пред Државним саветом Грчке (*Symvoulia tis Epikrateias*), тражећи поништај Прве и Друге заједничке министарске одлуке - наредбе, тврдећи да су наведени акти у супротности са чланом 86 грчког Закона о међународној заштити и чланом 38 Директиве 2013/32/EУ о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите. Спор је покренут у контексту разматрања да ли се Република Турска може сматрати „сигурном трећом земљом“, с обзиром на то да је од марта 2020. године суспендовала реадмисију тражилаца азила из Грчке због пандемије COVID-19. Првобитно, грчки суд је закључио да Република Турска има правну обавезу да прихвати тражиоце азила у складу са Споразумом о реадмисији између ЕУ и Турске. Међутим, поставило се питање да ли Турска у пракси испуњава ову обавезу, имајући у виду потврду грчких власти да од 2020. године не прихвата реадмисију тражилаца азила чији су захтеви одбачени у Грчкој као недопуштени на основу концепта сигурне треће земље. Суд у Грчкој је, стога, разматрао два могућа тумачења члана 38 Директиве 2013/32/EУ у односу на ово питање. Према првом тумачењу, коју је подржала већина судија, држава не може бити проглашена „сигурном трећом земљом“ ако у пракси не примењује обавезу реадмисије. Овакав приступ заснивао се на ставу да би проглашавање земље сигурном без гаранције стварне реадмисије довело до продужавања азилних процедура, правне несигурности за подносиоце захтева, као и повећаног ризика од протеривања или дипломатских тензија. Ако би овај став био прихваћен, Друга заједничка министарска уредба би била поништена. С друге стране, друго тумачење полази од става да валидност опште регулаторне одлуке којом се трећа земља проглашава сигурном не зависи од њене стварне праксе реадмисије, већ искључиво од њеног правног оквира. У овом случају, евентуална неспремност Турске да прихвати тражиоце азила утицала би само на појединачне одлуке о недопуштености захтева или њихову примену, а не на општу класификацију Турске као сигурне треће земље. Ако би овај став био прихваћен, тужба за поништај Друге заједничке министарске одлуке - наредбе била би одбачена као неоснована. Државни савет Грчке упутио је Суду правде Европске уније захтев за одлучивање о претходном питању, тражећи да се утврди да ли се члан 38 Директиве 2013/32/EУ (пречишћен текст) у вези са чланом 18 Повеље о основним правима Европске уније, мора разумети на тај начин да искључује национално законодавство којим се, у односу на одређене категорије подносилаца захтева за међународну заштиту, трећа земља проглашава генерално сигурном, уколико је та земља преузела правну обавезу да прихвати реадмисију ових лица, али током дугог временског периода (у овом случају дуже од 20 месеци) одбија да изврши ову обавезу, без реалне могућности да ће се њена пракса у блиској будућности променити.

Став Суда правде ЕУ: Члан 38 Директиве 2013/32/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите, тумачен у светлу члана 18 Повеље о основним правима Европске уније, мора се разумети на тај начин да не искључује национално законодавство државе чланице којим се одређена трећа земља класификује као генерално сигурна за одређене категорије подносилаца захтева за међународну заштиту, чак и када је та трећа земља, упркос преузетој правној обавези, генерално суспендовала пријем или реадмисију ових подносилаца на своју територију и када не постоји извесна перспектива да ће се та ситуација променити у догледној будућности.

Образложење: Члан 33(2) Директиве 2013/32/ЕУ садржи исцрпан списак случајева у којима држава чланица може сматрати захтев за међународну заштиту неприхватљивим, укључујући и ситуације када се примењује концепт „сигурне треће земље” у складу са чланом 38 ове директиве. Примена овог концепта зависи од испуњења кумулативних услова прописаних у ставовима 1 до 4 овог члана, чиме се обезбеђује да тражиоци азила добију заштиту у складу са основним људским правима. Суд је нагласио да, у складу са чланом 38(2) Директиве 2013/32/ЕУ, национални прописи морају садржати процедуралне гаранције, укључујући индивидуалну процену безбедности треће земље, могућност оспоравања одлуке, као и захтев за постојање стварне везе између подносиоца захтева и треће земље. Ипак, члан 38 не садржи изричит услов да трећа земља мора фактички дозволити улазак или реадмисију као предуслов за њено проглашење „сигурном трећом земљом” у националном законодавству. Насупрот томе, члан 38(4) предвиђа заштитни механизам, којим се прописује да ако трећа земља одбије да прихвати подносиоце захтева, држава чланица мора осигурати да они имају приступ поступку међународне заштите у складу са основним процесним гаранцијама. Држава чланица може, актом општег карактера, прогласити трећу земљу „генерално сигурном”, чак и ако та земља у пракси одустаје од прихватања или реадмисије тражилаца азила. Међутим, у таквим случајевима држава чланица не може одбити појединачне захтеве за азил као неприхватљиве, ако је неспорно да трећа земља фактички не дозвољава њихову реадмисију. Суд правде је додатно истакао да у таквим ситуацијама држава чланица мора осигурати правовремену и индивидуалну процену сваког захтева за међународну заштиту, у складу са чланом 10(3)(а) и чланом 31 Директиве 2013/32/ЕУ.

Линк: [Greek Council for Refugees, Refugee Support Aegean v Minister for Foreign Affairs, Minister for Immigration and Asylum](#)

3. Назив случаја: CV против Министарства унутрашњих послова Чешке Републике, Одбор за азил и миграциону политику (*Ministerstvo vnitra*

Ознака предмета: C-406/22

Датум доношења одлуке: 4. октобар 2024.

Чињенице случаја: 9. фебруара 2022. године, CV, држављанин Републике Молдавије, поднео је захтев за међународну заштиту у Чешкој Републици. У свом захтеву, навео је да је 2015. године у Молдавији сведочио саобраћајној несрећи са смртним исходом, након чега су га непознате особе одвеле у шуму и претукле. После бекства, сакрио се код пријатеља, а по повратку кући, два дана касније, открио је да је његова кућа спаљена. Из страха за свој живот, побегао је из Молдавије и ушао у Чешку користећи лажни румунски пасош. Иако је побегао, враћао се у Молдавију два пута, 2016. и 2019. године, али је о томе обавестио само своје рођаке. У прилог свом захтеву за азил, CV је навео да је у Молдавији наставио да добија претње од непознатих особа, које полиција није успела да идентификује. Такође, навео је да не жели да се врати у своју матичну државу због инвазије Руске Федерације на Украјину. Ипак, 8. марта 2022. године, Министарство унутрашњих послова Чешке је одбило његов захтев као очигледно неоснован, у складу са параграфом 16 (2) Закона о азилу, позивајући се на класификацију Молдавије као „сигурне земље порекла” према члану 2 Уредбе бр. 328/2015 којима се спроводи Закон о азилу и Закона о привременој заштити страних држављана Чешке републике. Министарство је закључило да CV није доказао да би у његовом конкретном случају Молдавија представљала небезбедну земљу. CV је оспорио ову одлуку пред Регионалним судом у Брну (*Krajský soud v Brně*), тврдећи да Министарство није узело у обзир све релевантне чињенице, већ се искључиво ослонило на општу класификацију Молдавије као сигурне земље порекла. Са друге стране, Министарство је пред Судом навело да у Молдавији постоје системске неправилности, нарочито у правосуђу, али је закључило да CV не припада високо ризичним категоријама, као што су политички противници, адвокати, браниоци људских права или активисти. Осим тога, није навео да је био прогоњен од стране молдавских државних органа. 9. маја 2022. године, Регионални суд у Брну је одобрио да одлука о одбијању захтева има одложно дејство, закључивши да би CV у случају повратка у Молдавију био изложен озбиљном ризику да претрпи озбиљне повреде од стране истих појединаца који су га напали у прошлости. Суд је такође узео у обзир чињеницу да је Молдавија 28. априла 2022. године одлучила да продужи своје право на одступање од обавеза према Европској конвенцији о људским правима, у складу са чланом 15 те конвенције, због инвазије Руске Федерације на Украјину и енергетске кризе. Како је захтев за међународну заштиту CV-а одбијен, између осталог, због тога што Чешка Република сматра Молдавију сигурном земљом порекла

(изузимајући *Придњестровље*), Регионални суд у Брну упутио је Суду правде Европске уније) захтев за претходно тумачење, постављајући питања о критеријумима за одређивање „сигурне земље порекла“ у складу са чланом 37 Директиве 2013/32 о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите и Анексом I те директиве. Прво, Суд доводи у питање да ли трећа земља престаје да испуњава критеријуме за проглашење сигурном земљом порекла уколико одлучи, као што је то учинила Република Молдавија, да се, прво услед енергетске кризе, а затим и због инвазије Руске Федерације на Украјину, позове на право дерогације обавеза које проистичу из Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (ЕКЉП). Друго, упућујући суд поставља питање да ли право Европске уније искључује могућност да држава чланица прогласи трећу земљу сигурном земљом порекла, уз изузимање одређених делова њене територије из те класификације. Треће, доводи се у питање обим надзора који је држава чланица дужна да врши приликом доношења одлуке о таквом проглашењу, посебно имајући у виду могућност обраде захтева за међународну заштиту поднетих од стране држављана трећих земаља које су проглашене сигурним земљама порекла по убрзаној процедури, као и могућност да се ти захтеви, у одговарајућим случајевима, прогласе очигледно неоснованим.

Став Суда правде ЕУ: Члан 37 Директиве 2013/32/ЕУ (пречишћен текст), у вези са Анексом I те директиве, мора се тумачити на тај начин да трећа земља не престаје да испуњава критеријуме за проглашење сигурном земљом порекла само на основу чињенице да се позвала на право на одступање од обавеза предвиђених Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, у складу са чланом 15 те конвенције. Међутим, надлежни органи државе чланице која је прогласила одређену земљу сигурном, дужни су да процене да ли су услови примене тог права такви да могу довести у питање наведени статус сигурне земље. Члан 37 Директиве 2013/32/ЕУ мора се тумачити тако да онемогућава да се трећа земља прогласи сигурном земљом порекла, уколико поједини делови њене територије не испуњавају материјалне услове за такву класификацију, како је утврђено у Анексу I наведене директиве. Члан 46(3) Директиве 2013/32/ЕУ, у светлу члана 47 Повеље о основним правима Европске уније, мора се тумачити на тај начин да, у случају када се пред судом или трибуналом води поступак по тужби против одлуке којом је одбијен захтев за међународну заштиту, који је разматран у оквиру посебног режима који се примењује на захтеве поднете од стране подносилаца који долазе из трећих земаља проглашених сигурним земљама порекла, у складу са чланом 37 те директиве, тај суд или трибунал је, у оквиру потпуне и *ex nunc* контроле, прописане чланом 46(3) директиве, дужан да, на основу доказа из списка предмета и информација изнетих током поступка пред њим, самостално испита да

ли су испуњени материјални услови за такво проглашење, како је утврђено у Анексу I Директиве 2013/32/EУ, чак и уколико тај пропуст није изричито наведен као основ тужбе.

Образложење: Суд правде ЕУ је нагласио да концепт сигурне земље порекла подразумева обриву претпоставку да подносилац захтева неће бити изложен прогону или озбиљној штети. Та претпоставка се може поништити доказима који указују на супротно. Међутим, сам чин дерогације од обавеза из Конвенције не значи аутоматски да земља више не испуњава потребне критеријуме. Суд правде је указао на то да члан 15 ЕКЉП садржи строге заштитне механизме, којима се гарантује да поједина права остају недодирљива, укључујући право на живот, забрану мучења и нечовечног поступања, забрану ропства и начело законитости у кривичном праву.

Међутим, национални органи су у обавези да процене да ли услови под којима је дерогација уведена утичу на безбедност земље порекла, што произлази из члана 37(2) Директиве 2013/32, који предвиђа редовну ревизију статуса сигурних земаља порекла. Надлежни органи морају преиспитати важење тог статуса, будући да околности које оправдавају претпоставку безбедности подносилаца захтева за међународну заштиту у одређеној земљи по својој природи подлежу променама. Ова обавеза редовног преиспитивања укључује и анализу значајних правних и политичких догађаја који, због свог значаја, могу утицати на способност треће земље да и даље испуњава критеријуме из Анекса I Директиве 2013/32 и, самим тим, да се и даље сматра земљом која гарантује безбедност подносилаца захтева. Позивање на право дерогације, односно одступања према члану 15 ЕКЉП представља такав значајан догађај, с обзиром на то да се не може искључити могућност да мере дерогације које утичу на основна права буду у супротности са критеријумима прописаним у Анексу I Директиве 2013/32. Осим тога, сам чин позивања на дерогацију открива значајан ризик од суштинске промене у примени правила о правима и слободама у тој трећој земљи.

Поводом питања које се односи на могућност делимичног проглашења сигурне земље порекла, односно изузимање одређених региона, недвосмислено се одбацује таква пракса и истиче да земља мора испуњавати критеријум безбедности на целој територији како би била проглашена сигурном. Анекс I Директиве 2013/32 захтева да се безбедност процењује на основу општег и доследног одсуства прогона, мучења или насиља у оружаним сукобима. Суд је утврдио да је ранији правни оквир (Директива 2005/85) експлицитно дозвољавао делимично проглашење, али је та могућност уклоњена у Директиви 2013/32. Намера да се таква могућност укине јасно је исказана у самом тексту предлога Европске комисије који је довео до усвајања Директиве 2013/32, где је таква могућност експлицитно избрисана. Осим тога, овај став је додатно поткрепљен детаљним образложењем самог предлога,

које изричито наводи да је намерно укинута могућност да се концепт сигурне земље порекла примењује само на поједине делове територије, при чему се наглашава да се материјални услови за такву квалификацију морају испунити на целокупној територији треће земље. Суд такође истиче да циљеви Директиве 2013/32, који су усмерени на то да се захтеви за међународну заштиту разматрају „што брже, без предрасуда у односу на детаљно и темељно разматрање“, не искључују овакву правну последицу. Пошто је у интересу законодавца ЕУ да поступци за међународну заштиту буду и брзи и темељни, у оквиру свог дискреционог права утврђен је баланс између ова два захтева. Недозвољавање да се део територије прогласи безбедним одражава управо тај баланс, јер законодавац ЕУ жели да осигура потпуно и свеобухватно разматрање захтева за међународну заштиту у свим случајевима где цела земља не испуњава материјалне услове за такву квалификацију.

Иако Уредба 2024/1348, која укида Директиву 2013/32 почев од 12. јуна 2026. године, поново уводи могућност делимичног проглашења сигурне земље порекла, то је у искључивој надлежности законодавца Уније, који је извршио нову процену равнотеже између брзине и темељности поступка.

У случајевима када суд одлучује по жалби против одлуке којом је одбијен захтев за међународну заштиту у оквиру посебног режима који се примењује на подносиоце из сигурних земаља порекла, тај суд мора размотрити, на основу доказа у спису предмета и оних који су му представљени током поступка, да ли су материјални услови за такву квалификацију испуњени, чак и ако тај аргумент није изричито наведен у жалби.

Такође, према члану 46(3) Директиве 2013/32, судови морају спроводити потпуну и *ex nunc* проверу чињеница и права, чак и ако тужилац није изричито навео да статус сигурне земље треба преиспитати.

Линк: [CV v Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky](#)

4. Назив случаја: *АН* (C-608/22) и *FN* (C-609/22) против Савезне канцеларије за имиграцију и азил (Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl)

Ознака предмета: Спојени предмети C-608/22 и C-609/22

Датум доношења одлуке: 4. октобар 2024.

Чињенице случаја: Две држављанке Авганистана, *АН* и *FN*, су у Аустрији поднеле захтев за међународну заштиту. *АН*, рођена 1995. године, побегла је из Авганистана са мајком након што је њен отац покушао да је прода. Након боравка у Грчкој, где се удала, ушла је у Аустрију 2015. године и поднела захтев за азил. *FN*, рођена 2007.

године, никада није живела у Авганистану, већ је из Ирана са мајком и сестрама, побегла у Аустрију 2020. године, где је са мајком и сестрама боравила без боравишне дозволе, што јој је онемогућило приступ образовању, а њиховој мајци запослење. У свом захтеву за азил, *FN* је навела да жели да живи слободно и да ужива иста права као мушкарци. Поднела је захтев за међународну заштиту у Аустрији 2020. године, након што је њен брат, такође из Авганистана, већ добио супсидијарну заштиту у тој држави.

Аустријска Савезна канцеларија за имиграцију и азил (*Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*) је 26. марта 2018. и 14. октобра 2020. године одбила њихове захтеве за статус избеглице у смислу члана 2(е) Директиве 2011/95 о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите, уз образложење да *АН* није пружила веродостојне доказе, док *FN* није доказала да је изложена стварном ризику од прогона у Авганистану. Међутим, обе су добиле супсидијарну заштиту, јер би се у случају повратка у Авганистан суочиле са тешким економским и социјалним условима, нарочито имајући у виду одсуство било какве друштвене подршке.

АН и *FN* су оспориле одлуке пред Савезним управним судом (*Bundesverwaltungsgericht*) у Аустрији, тврдећи да су усвојиле западњачке вредности и начин живота, који им је постао суштински део њиховог идентитета, те да су након повратка Талибана на власт 2021. године жене у Авганистану изложене систематском прогону. Суд је одбио њихове жалбе закључујући да њихов начин живота у Аустрији није постао толико суштински део њиховог идентитета да га не би могле одбацити како би избегле прогон у Авганистану.

И *АН* и *FN* су уложиле жалбу пред Вишим управним судом Аустрије (*Verwaltungsgerichtshof*), који је упутио претходно питање Суду правде Европске уније у поступку за одлучивање по претходном питању. Кључно питање било је да ли сама чињеница да су подносиољке захтева жене из Авганистана аутоматски представља основ за признавање статуса избеглица, у складу са Директивом 2011/95, или се од њих захтева додатни доказ о личном ризику од прогона, као што је усвајање западњачког начина живота. Врховни управни суд Аустрије је указао да су током претходне владавине Талибана (1996–2001.) аустријске власти сматрале да је свеукупни положај жена у Авганистану био довољно озбиљан да представља прогон у смислу Женевске конвенције, те су авганистанске жене у то време аутоматски добијале статус избеглица на основу само те чињенице. Након пада тог режима, Суд наводи да је пракса промењена, тако да су само оне жене које би могле доказати специфичан ризик од прогона, попут усвајања западњачког начина живота који је постао кључни део њиховог идентитета, могле добити статус избеглица.

Међутим, након што су Талибани 2021. године поново преузели власт, наведени суд је истакао да су мере које су опет спровели упоредиве са репресијом из периода 1996–2001, укључујући систематску

дискриминацију, ограничења приступа образовању и запослењу, сексуално насиље, па чак и егзекуције. С обзиром на размере и тежину ових мера, суд је довео у питање да ли се женама из Авганистана поново мора аутоматски признати статус избеглица, без потребе да доказују додатне индивидуалне околности прогона.

Основно питање које је постављено Суду правде Европске уније било је да ли кумулативни ефекат рестриктивних мера које талибани намећу женама представља акте прогона у смислу члана 9(1)(б) Директиве 2011/95/EУ, узимајући у обзир да ове мере укључују искључење из политичког живота, одсуство правне заштите од родно заснованог насиља, ризик од принудних бракова, ограничење запослења, ускраћивање образовања и озбиљна ограничења личних слобода? Савезни суд је приметио да, иако појединачне мере можда не представљају тешко кршење фундаменталних права (посебно оних од којих не постоји могућност дерогације у складу са чланом 15(2) Европске конвенције о људским правима), комбинација ових мера могла би достићи праг прогона у смислу Директиве. Такође, упућујући суд је поставио и питање да ли је за признање статуса избеглице, довољно да је жена у држави порекла погођена наведеним мерама само на основу рода, или је неопходно извршити индивидуалну процену како би се утврдило да ли је она конкретно погођена наведеним мерама државе, сагледавајући их у целини, а у смислу члана 9(1)(б) Директиве 2011/95/EУ?

Став Суда правде ЕУ: Члан 9(1)(б) Директиве 2011/95/EУ мора се тумачити на тај начин да акумулација дискриминаторних мера према женама, које, између осталог, обухватају лишавање било какве правне заштите од родно заснованог и породичног насиља и принудног брака, обавезу да прекрију цело тело и лице, ограничење приступа здравственој заштити и ограничења слободе кретања, забрану обављања делатности ради остваривања прихода или ограничење у погледу те могућности, забрану приступа образовању, забрану учешћа у спортским активностима и искључење из политичког живота – које је усвојио или толерисао "актер прогона" у смислу члана 6 ове директиве, представљају „дело прогона“, јер те мере, својим кумулативним дејством, угрожавају људско достојанство гарантовано чланом 1 Повеље о основним правима Европске уније.

Члан 4(3) Директиве 2011/95 мора се тумачити на тај начин да не захтева од надлежног националног органа, приликом одређивања да ли, узимајући у обзир услове у земљи порекла жене у тренутку процене њеног захтева за међународну заштиту, дискриминаторне мере којима је била или би могла бити изложена у тој земљи представљају акте прогона у смислу члана 9(1) ове директиве, да узме у обзир, при индивидуалној процени њеног захтева у смислу члана 2(h) ове директиве, факторе који се односе на њене личне околности, осим оних који се тичу њеног пола или националности.

Образложење: Приликом оцене да ли акумулација дискриминаторних мера које Талибани намећу женама у Авганистану представља „дело прогона“ у смислу члана 9(1)(б) Директиве 2011/95, које укључују забрану образовања, рада, политичког ангажмана, ограничења кретања, недостатак правне заштите од родно заснованог насиља и принудних бракова, узима се у обзир Женевска конвенција, која представља основу међународног режима заштите избеглица. Иако појединачни облици дискриминације можда не испуњавају праг прогона, кумулативно и систематско лишавање основних људских права представља прогон. Такође је потребно узети у обзир Истанбулску конвенцију и *CEDAW*, које афирмишу да се родно засновано насиље и структурна дискриминација жена морају сматрати облицима прогона. Узимајући све у обзир, мере Талибана, и својом јачином и систематичношћу, установљавају режим родне опресије који се може изједначити са прогоном. Стога, члан 9(1)(б) Директиве 2011/95 мора се тумачити тако да укључује у појам „дело прогона“ кумулативно дејство дискриминаторних мера које суштински нарушавају људско достојанство, загарантовано чланом 1 Повеље о основним правима Европске уније.

Друго, у вези са индивидуалном проценом захтева за азил жена авганистанске националности, члан 4(3) Директиве 2011/95 у начелу захтева индивидуалну процену захтева за азил, али не налаже посебно доказивање индивидуалне угрожености када подносилац припада групи која је систематски изложена прогону – као што су Авганистанке под влашћу Талибана, како је утврђено, између осталог, у извештајима које су објавили Агенција Европске уније за азил (*EUAA*) и Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице (*UNHCR*). Надлежни органи држава чланица овлашћени су да сматрају да није неопходно утврђивати да ли постоји индивидуални и конкретан ризик да ће подносиатељка захтева бити изложена чиновима прогона уколико се врати у земљу порекла. Довољно је узети у обзир само њену националност и пол.

Линк: [AH and FN v Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl](#)

5. Назив случаја: С против Државног секретара за правду и безбедност (*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*)

Ознака предмета: C-387/24

Датум доношења одлуке: 4. октобар 2024.

Чињенице случаја: Првобитно, С је притворен 2. маја 2024. године на основу члана 59а(1) Закона о странцима Холандије. Државни секретар је у образложењу навео да С подлеже Уредби Даблин III, да представља значајан ризик јавној политици због опасности од бекства као и да је Краљевина Шпанија, као држава чланица ЕУ, надлежна за разматрање његовог захтева за међународну заштиту. Међутим, 14.

маја 2024. године, шпанске власти су одбиле захтев за преузимање, који су холандске власти упутиле у складу са чланом 18 (1) (а) Уредбе Даблин III. Холандске власти нису одмах пустиле С, већ су уместо тога, 17. маја 2024. године, одредиле по други пут притвор, наводећи ризик од бекства и одређујући Мароко као земљу у коју ће С бити удаљен. Прва мера притвора је повучена тек три минута након што је донета друга.

С је покренуо судски поступак пред Окружним судом у Хагу са седиштем у Роермонду (*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond*) оспоравајући обе мере притвора и тврдећи да је прва мера постала незаконита 14. маја 2024. године и да су холандске власти имале рок од 48 сати да донесу нову одлуку о наставку његовог притвора на законитој основи. Пошто је друга мера притвора донета након истека овог рока, С је требало да буде пуштен пре него што је она ступила на снагу. Државни секретар је тврдио да незаконитост прве мере притвора не утиче на законитост друге и да је новчана накнада (100 евра) адекватан правни лек.

Окружни Суд у Хагу је указао на конфликт између холандске судске праксе, посебно оне Управног одељења Државног савета (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*), где произлази да незаконитост мере притвора изречене у односу на држављанина треће земље у принципу не може утицати на законитост накнадно донете мере притвора у односу на то лице, са једне стране, и права ЕУ, посебно члана 15(2) Директиве 2008/115 и члана 9(3) Директиве 2013/33, који предвиђају да особа мора бити „одмах” пуштена ако је њен притвор незаконит, са друге стране. Окружни суд је изразио забринутост да не би требало дозволити да наставак притвора зависи само од тога када подносилац жалбе покрене судски поступак, већ би сваки период незаконитог притвора морао да буде предмет судске контроле.

Суд је такође нагласио да право ЕУ не дозвољава задржавање особе у притвору из административних разлога или у сврху припреме нове мере притвора, што значи да било који период незаконитог притвора мора довести до моменталног пуштања на слободу.

С обзиром на наведено, Окружни суд је у поступку за одлучивање по претходном питању поставио следеће питање Суду правде ЕУ: „Да ли се члан 15(2), (трећа под-тачка) (б) Директиве (2008/115), члан 9(3) Директиве 2013/33 и члан 28(4) Уредбе Даблин III, у вези са члановима 6 и 47 Повеље, морају разумети тако да судски орган увек има обавезу да одмах пусти на слободу притворено лице уколико је његов притвор био или је постао незаконит у било којој фази током непрекидног спровођења низа узастопних мера притвора?”. Окружни Суд такође примећује да фундаментална природа права на слободу гарантованог чланом 6 Повеље и права на делотворну судску заштиту говори у прилог ставу да сваки притвор који је наложен на основу незаконите мере притвора представља озбиљно кршење тих права.

Став Суда правде ЕУ: Члан 15(2) и (4) Директиве 2008/115/ЕЗ о

заједничким стандардима и поступцима у државама чланицама за враћање држављана трећих земаља који незаконито бораве, члан 9(3) Директиве 2013/33/ЕУ којом се утврђују стандарди за пријем подносилаца захтева за међународну заштиту, и члан 28(4) Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 којом се утврђују критеријуми и механизми за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту који је у једној од држава чланица поднео држављанин треће земље или лице без држављанства, тумачен у светлу чланова 6 и 47 Повеље о основним правима Европске уније, морају се тумачити на тај начин да не спречавају национално законодавство које не налаже надлежном судском органу, да захтева пуштање на слободу држављанина треће земље, који се налази у притвору на основу мере донете у складу са Директивом 2008/115 из разлога што та особа, чији је притвор првобитно одређен на основу мере донете у складу са Уредбом Даблин III, није одмах пуштена на слободу након утврђења да је та потоња мера постала незаконита.

Образложење: У складу са чланом 267 Уговора о функционисању ЕУ, Суд правде ЕУ има овлашћење да преформулише постављена питања како би националном суду пружио одговор који је користан за решавање предмета у контексту примене права Европске уније. У том смислу, разматрани су, не само члан 15(2) Директиве 2008/115, на који се позивао Окружни суд који је поставио претходно питање, већ и члан 15(4) исте Директиве, који изричито налаже непосредно пуштање на слободу када више не постоје услови који оправдавају притвор. Суштинско питање свело се на то да ли незаконитост претходне мере притвора утиче на законитост касније мере притвора.

Било који облик притвора држављанина треће земље, било на основу Директиве 2008/115, Директиве 2013/33 или Уредбе Даблин III, представља озбиљно угрожавање права на слободу гарантованог чланом 6 Повеље о основним правима ЕУ. Притвор у праву ЕУ подразумева ограничење кретања на одређени простор, чиме се лице изолује од остатка популације и лишава слободе кретања. Имајући у виду тежину овог ограничења, притвор увек мора бити у складу са строгим правним захтевима и да се може наложити или продужити само у складу са општим и апстрактним правилима која регулишу притвор.

У односу на кључно питање да ли незаконитост првобитне мере притвора (донете на основу Уредбе Даблин III) утиче на законитост накнадне мере притвора (донете на основу Директиве 2008/115), прави се јасна разлика између притвора тражиоца међународне заштите, који се спроводи на основу Директиве 2013/33 и Уредбе Даблин III, и притвора држављанина треће земље који илегално борави, који се спроводи на основу Директиве 2008/115. Ови правни оквири примењују се независно један од другог. Сходно томе, каснија мера притвора која је наложена лицу које више није тражилац међународне заштите, већ нерегуларни мигрант, регулисана је Директивом 2008/115. Последишно, незаконитост претходне мере притвора не чини

аутоматски незаконитом нову меру.

Самим тим, право ЕУ не захтева да национални суд аутоматски ослободи држављанина треће земље само зато што је претходна мера притвора била незаконита, под условом да је нови притвор законит и у складу са Директивом 2008/115.

Линк: [C v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#)

6. Назив случаја: *К, Л, М, Н (K, L, M, N)* против Државног секретара за правду и безбедност (*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*)

Ознака предмета: C-156/23

Датум доношења одлуке: 17. октобар 2024.

Чињенице случаја: 16. марта 2011. године, К и Л, две сестре, заједно са својим родитељима, М и Н поднели су захтев за међународну заштиту. Сви су били држављани треће земље. 9. августа 2012. године, њихов захтев је одбијен, и донета је одлука о њиховом враћању. Ова одлука о враћању донета је након процене у складу са начелом забране протеривања (*non-refoulement*), што значи да је надлежни управни орган разматрао да ли би њихов повратак могао да их изложи мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.

10. маја 2016. године, подносиоци захтева поднели су захтев за дозволу боравка на основу националне шеме за децу са дуготрајним боравком. Међутим, њихов захтев је одбијен 16. јуна 2016. године, а одлука је постала правноснажна 17. јануара 2017. године, након што је њихова жалба одбијена. Дана 18. фебруара 2019. године, поднели су нови захтев за дозволу боравка на основу друге националне шеме за децу са дуготрајним боравком. Овај захтев је одбијен одлуком Државног секретара за правосуђе и безбедност 8. октобра 2019. године, који је утврдио да подносиоци захтева незаконито бораве на територији Краљевине Холандије и да се одлука о враћању од 9. августа 2012. године мора спровести.

Подносиоци захтева су затим уложили жалбу, која је одбијена 12. новембра 2020. године. Након тога су поднели жалбу на ту одлуку Окружном суду у Хагу са седиштем у Роермонду (*Den Haag zittingsplaats Roermond*), који је суспендовао спровођење одлуке о враћању и омогућио им да остану на територији Холандије до окончања поступка. Окружни суд је утврдио да, у одлуци од 12. новембра 2020. године, надлежни орган није извршио нову процену одлуке о враћању у светлу начела забране протеривања (*non-refoulement*). Суд је такође истакао да су у свом захтеву за дозволу боравка из 2019. године, подносиоци захтева настојали да наставе свој приватни живот у Холандији. К и Л су тврдиле да су, одрастајући у Холандији, постале "вестернизоване", усвајајући норме и вредности западног односно холандског друштва, те да би их повратак у земљу порекла довео у ситуацију коју забрањује начело *non-refoulement*, како је предвиђено чланом 5 Директиве

2008/115. Исти Суд је нагласио да овај аргумент није био изнет у њиховом првобитном захтеву за међународну заштиту из 2011. године, али да би могао бити релевантан у светлу правила о међународној заштити. Суд се такође позвао на пресуду Суда правде ЕУ од 11. јуна 2024. године у предмету *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (C-646/21).

Осим тога, додао је Окружни суд, К и Л су одлучиле да не поднесу нови захтев за међународну заштиту на основу чињенице да су прихватиле западне вредности и начин живота као и због страха од прогона, иако су имале могућност да то учине док је њихова жалба за дозволу боравка била у току. Окружни суд је прецизирао да национално право не спречава подносиоце захтева да изнесу такве аргументе у подршку свом захтеву за дозволу боравка и да је надлежни орган могао да им изда „обичну дозволу боравка“ на тој основи. На основу свега наведеног, Окружни суд је у свом захтеву упућеном Суду правде ЕУ у поступку по претходном питању питао да ли члан 47 Повеље, тумачен у вези са чланом 4 и чланом 19(2) Повеље као и са чланом 5 Директиве 2008/115 о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком, треба тумачити на тај начин да суд мора по службеној дужности утврдити да начело забране протеривања (*non-refoulement*) није поштовано, на основу информација из списка које су јој предочене и које су допуњене или разјашњене у поступку који се пред њим води? Такође, Окружни суд је поставио питање да ли се члан 5 Директиве 2008/115, тумачен у вези са чланом 19(2) Повеље, треба разумети на тај начин да, када се одлука о враћању доноси у поступку који није покренут захтевом за међународну заштиту, надлежни органи морају прво проценити да ли забрана протеривања представља препреку повратку појединца пре него што донесу такву одлуку? Даље, ако се утврди постојање ризика од протеривања, да ли тај ризик у потпуности онемогућава доношење одлуке о враћању, или представља само препреку за њено извршење?

Став Суда правде ЕУ: Члан 5 Директиве 2008/115, у вези са чланом 19(2) Повеље о основним правима ЕУ мора се разумети тако да налаже обавезу управном органу који одбија захтев за издавање дозволе боравка на основу националног законодавства и тиме утврђује да држављанин треће земље незаконито борави на територији дотичне државе чланице, да истовремено обезбеди поштовање начела забране протеривања. Ово подразумева да тај орган мора преиспитати претходно донету одлуку о враћању, издату у оквиру поступка за међународну заштиту, у светлу тог начела, посебно у случају када је суспензија те одлуке престала након одбијања захтева за дозволу боравка.

Члан 13(1) и (2) Директиве 2008/115, у вези са чланом 5 те директиве, као и члановима 19(2) и 47 Повеље о основним правима, мора се тумачити тако да успоставља обавезу за национални суд да, приликом разматрања законитости акта којим је надлежни национални орган

одбио захтев за дозволу боравка предвиђену националним правом—и тиме окончао одлагање извршења претходно донете одлуке о враћању у контексту поступка за међународну заштиту—по службеној дужности испита евентуалну повреду начела забране протеривања која би могла настати извршењем те одлуке о враћању. Ова процена мора бити заснована на материјалу из списка предмета, допуњеном или разјашњеном током контрадикторног поступка.

Образложење: Директива 2008/115 утврђује заједничке стандарде за враћање држављана трећих држава који се незаконито налазе на територији држава чланица, уз поштовање основних права и достојанства. Начело *non-refoulement*, загарантовано чланом 5 Директиве 2008/115 и чланом 19(2) Повеље о основним правима ЕУ, апсолутно забрањује враћање лица у државу где би била изложена ризику од мучења, нечовечног или понижавајућег поступања.

Национални органи морају извршити нову процену усаглашености са начелом *non-refoulement* пре извршења одлуке о враћању, независно од претходно спроведених процена у оквиру процедура за међународну заштиту. Ова процена мора узети у обзир све нове доказе и измене околности од доношења првобитне одлуке. Ако процена покаже да би повратак изложио лице ризику нечовечног или понижавајућег поступања, враћање мора бити одложено, у складу са чланом 9(1)(а) Директиве 2008/115, све док тај ризик не престане да постоји.

Национални судови морају по службеној дужности испитати могуће повреде начела *non-refoulement* приликом преиспитивања одлука о враћању. Према члану 13(1) и (2) Директиве 2008/115, у вези са чланом 19(2) и чланом 47 Повеље, судови морају осигурати да се одлуке о враћању не спроводе у условима који крше основна права.

Ефикасна судска заштита захтева да судови интервенишу када постоје индиције да би повратак могао изложити појединца забрањеном поступању. Недостатак овакве ревизије могао би довести до спровођења одлуке на основу застареле процене ризика.

Самим тим, национални органи морају извршити поновну процену поштовања начела *non-refoulement* пре извршења одлуке о враћању, а национални судови морају по службеној дужности испитати да ли би извршење такве одлуке довело до кршења овог начела.

Линк: [K, L, M, N. v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#)

7. Назив случаја: *N.A.K., E.A.K., Y.A.K., M.E.O.* против Савезне Републике Немачке

Ознака предмета: Спојени предмети C-123/23 и C-202/23

Датум доношења одлуке: 19. децембар 2024.

Чињенице случаја: У случају C-123/23 *N.A.K.*, лице без држављанства из појаса Газе, поднела је захтев за азил у Немачкој 15. новембра 2019.

године, заједно са својом малолетном децом, Е.А.К. и У.А.К., којима је она законски заступник. Њихови захтеви су формално регистровани 22. новембра 2019. године. У прилог свом захтеву, Н.А.К. је навела да су она и њена деца били прогањани од стране Хамаса због политичке активности њеног супруга, као и да су је њени родитељи приморавали да врати децу породици супруга и да се сама врати у своју родитељску кућу.

Немачка Савезна канцеларија за миграције и избеглице (*Bundesamt*) утврдила је да је Н.А.К. претходно поднела захтеве за азил у Шпанији и Белгији. Шпанија је одбила захтев немачких органа за поновни пријем, док Белгији такав захтев није био упућен. Белгијске власти су, 5. марта 2021. године, потврдиле да је Н.А.К. поднела захтев за међународну заштиту у Белгији 21. августа 2018. године, али да је тај захтев одбијен 5. јула 2019. године, без подношења жалбе. Белгијске власти навеле су да Н.А.К. није доказала да постоји вероватан ризик да ће у својој земљи порекла бити изложена прогону или озбиљној штети.

Одлуком од 25. маја 2021. године, Савезна канцеларија одбила је захтеве за азил које су поднели Н.А.К. и њена деца навевши да је применом члана 71а Закона о азилу (*AsylG*) утврђено да нису испуњени услови који могу оправдати отварање новог азилног поступка. 9. јуна 2021. године, Н.А.К. и њена деца оспорили су наведену одлуку пред Управним судом у Миндену (*Verwaltungsgericht Minden*).

Управни суд је указао да из судске праксе Суда правде ЕУ (предмети С-8/20 и С-497/21) произлази да одредба попут члана 71а немачког Закона о азилу не може да се примени ако је први захтев за азил био одбијен од стране треће земље или државе која није чланица ЕУ. Међутим, Суд правде није разјаснио да ли се ова одредба може применити ако је први захтев био одбијен од стране друге државе чланице ЕУ која примењује Директиву 2011/95. Како Н.А.К. и њена деца нису изнели никакве нове чињенице или доказе, немачки суд је Суду правде ЕУ у оквиру поступка за одлучивање по претходном питању упутио питање да ли се члан 33(2)(д) Директиве 2013/32 о заједничким поступцима за признавање и одузимање међународне заштите, у вези са чланом 2(к) те директиве, мора тумачити на тај начин да он искључује могућност да законодавство државе чланице предвиди да се захтев за међународну заштиту, поднет у тој држави чланици, може одбити као недопустив ако је захтев за међународну заштиту, који је исти подносилац претходно поднео у другој држави чланици, коначно одбијен у тој другој држави чланици као неоснован?

У другом предмету С-202/23 *М.Е.О.*, држављанин Либана, ушао је у Немачку и поднео захтев за азил 2. марта 2020. године који је заведен од стране Савезне канцеларије за азил (*Bundesamt*) 30. априла 2020. Савезна канцеларија је у истрази открила да је наведено лице претходно поднело захтев за међународну заштиту у Пољској. Пољске власти су 29. априла 2020. године прихватиле захтев за поновни

прихват. Одлуком од 25. јуна 2020. године, Савезна канцеларија је одбила његов захтев за азил и наложила трансфер у Пољску. *M.E.O.* је уложио жалбу, али је његов захтев за одлагање одлуке одбијен 31. јула 2020. године. Међутим, његов трансфер није могао бити спроведен јер није било доказа да је он побегао, што је услов према члану 29(2) Уредбе Даблин III.

2. фебруара 2021. године, немачка Савезна канцеларија је поништио своју одлуку, јер је рок за његов трансфер у Пољску истекао. Пољске власти су потврдиле да је поступак за међународну заштиту у Пољској обустављен 20. априла 2020. године, јер *M.E.O.* више није био у Пољској. Према пољским прописима, он је могао да захтева обнову поступка у року од девет месеци, односно до 20. јануара 2021. године. Одлуком од 14. јула 2021. године, немачка Савезна канцеларија је поново одбила захтев за азил који је поднео *M.E.O.* и наложила његов трансфер у Либан. Он је 27. јула 2021. године оспорио наведену одлуку пред Управним судом у Миндену (*Verwaltungsgericht Minden*), који је је одложио решење о трансферу 31. августа 2021. године.

Управни суд у Миндену је Суду правде ЕУ, у оквиру поступка за одлучивање о претходном питању, упутио питање може ли држава чланица одбити нови захтев за азил као недопустив ако је подносилац претходно поднео захтев у другој држави чланици и тај поступак је обустављен због напуштања поступка те да ли право ЕУ искључује могућност одбијања таквог захтева ако постоји могућност наставка поступка у првој држави чланици?

Став Суда правде ЕУ: Члан 33(2)(д) Директиве 2013/32/ЕУ од 26. јуна 2013. године о заједничким поступцима за одобравање и укидање међународне заштите, у вези са чланом 2(q) исте директиве, мора се тумачити тако да не искључује могућност да законодавство државе чланице предвиди одбијање захтева за међународну заштиту, у смислу члана 2(б) те директиве, као недопуштеног, у случају када тај захтев у тој држави чланици поднесе држављанин треће земље или лице без држављанства, чији је претходни захтев за међународну заштиту, поднет у другој држави чланици у којој се примењује Директива 2011/95/ЕУ од 13. децембра 2011. године о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства као лица за остваривање међународне заштите, о јединственом статусу избеглица и лица која испуњавају услове за доделу супсидијарне заштите, као и о садржини одобрене заштите, правноснажно одбијен у тој држави чланици.

Члан 33(2)(д) Директиве 2013/32, у вези са чланом 2(q) исте директиве, мора се тумачити тако да искључује могућност да законодавство државе чланице предвиди одбијање захтева за међународну заштиту, у смислу члана 2(б) те директиве, као недопуштеног, у случају када је тај захтев у тој држави чланици поднео држављанин треће земље или лице без држављанства које је већ поднело захтев за међународну заштиту у другој држави чланици,

уколико је накнадни захтев поднет пре него што је надлежни орган друге државе чланице, у складу са чланом 28(1) те директиве, донео одлуку о обустави разматрања претходног захтева због његовог прећутног повлачења.

Образложење: При тумачењу одредбе права ЕУ мора се узети у обзир не само њено текстуално значење, већ и контекст у којем се налази, као и циљеви прописа чији она чини део. У том смислу, члан 33(2) Директиве 2013/32 садржи јасан и исцрпан списак ситуација у којима државе чланице могу сматрати захтев за међународну заштиту недопуштеним. Ова одредба не прописује да накнадни захтев за међународну заштиту, како би био класификован као „накнадни захтев” и одбијен као недопуштен, уколико не садржи нове елементе или сазнања, мора бити поднет истој држави чланици која је већ донела правноснажну одлуку о претходном захтеву истог подносиоца.

Што се тиче контекста законодавства, из члана 40(7) Директиве 2013/32, у вези са чланом 17(1) Уредбе Даблин III, произлази да је „накнадни захтев” сваки нови захтев који се поднесе у држави чланици која је захтевала трансфер, након што је држава чланица, којој је лице требало да буде предато, донела одлуку о претходном захтеву истог подносиоца.

Даље, ако би се за класификацију као „накнадни захтев” у смислу члана 2(q) Директиве 2013/32 захтевало да буде поднет органима исте државе чланице која је већ донела одлуку о претходном захтеву истог подносиоца, упућивање у члану 40(1) те директиве на накнадни захтев поднет „у истој држави чланици” било би сувишно. Осим тога, овакво тумачење је у складу са циљем ограничавања секундарних кретања подносилаца захтева за међународну заштиту између држава чланица, који се остварује овом директивом, како произлази из њеног рецитала 13. С тим у вези, члан 33(2)(д) Директиве 2013/32 треба тумачити тако да држава чланица може класификовати нови захтев за међународну заштиту, поднет од стране подносиоца чији је претходни захтев одбијен правноснажном одлуком друге државе чланице, као „накнадни захтев” и одбити га као недопуштен ако није заснован на новим елементима или сазнањима.

У том контексту, треба истаћи да тумачење по којем се захтев може одбити правноснажном одлуком исте државе чланице би могло подстаћи подносиоце захтева чији су захтеви за међународну заштиту правноснажно одбијени у једној држави чланици да пређу у другу или чак трећу државу чланицу како би поднели нови захтев сличне природе.

Осим тога, могућност одбијања новог захтева за међународну заштиту као недопуштеног ако није заснован на новим елементима или сазнањима, када је претходни захтев истог подносиоца одбијен одлуком друге државе чланице, у складу је са принципом узајамног поверења између држава чланица, који представља основни принцип Заједничког европског система азила.

Линк: [N.A.K., E.A.K., Y.A.K., M.E.O. v Bundesrepublik Deutschland](#)

8. Назив случаја: *P, AI, ZY, BG* против Државног секретара за правду и безбедност (Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid)

Ознака предмета: Спојени предмети C-244/24 и C-290/24

Датум доношења одлуке: 19. децембар 2024.

Чињенице случаја: У предмету C-244/24, *P*, држављанин Нигерије имао је привремену боравишну дозволу у Украјини са важењем до 31. јануара 2023. године. Након руске инвазије на Украјину, побегао је у Холандију, где му је 1. јуна 2022. године одобрена привремена заштита у складу са Директивом 2001/55. Холандија је такву привремену заштиту пружила држављанима трећих земаља у сличној ситуацији као *P*, без процене могућности њиховог повратка у земље порекла. 9. августа 2022. године, *P* је поднео захтев за азил, али је 24. августа 2023. године Државни секретар обуставио поступак разматрања његовог захтева. Против те одлуке није уложена жалба. Истог дана, Државни секретар је такође донео одлуку о престанку привремене заштите за *P*, са важењем од 4. септембра 2023. године. Међутим, ова одлука је касније повучена након пресуде Државног савета (*Raad van State*) од 17. јануара 2024. године, којом је утврђено да холандске власти не могу окончати привремену заштиту за особе у ситуацијама попут *P* пре 4. марта 2024. године. Сходно томе, Државни секретар је 24. јануара 2024. године обавестио *P* да ће његова привремена заштита аутоматски престати 4. марта 2024. године.

7. фебруара 2024. године, Државни секретар је издао одлуку о враћању *P*, налажући му да напусти територију Европске уније у року од четири недеље након 4. марта 2024. године. *P* је оспорио законитост те одлуке пред Окружним судом у Хагу (*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam*), наводећи да је одлука о враћању преурањена, јер му је, у складу са Одлуком Савета 2023/2409, привремена заштита морала бити гарантована до 4. марта 2025. године. Такође наводи да му није било омогућено да буде саслушан пре доношења одлуке о враћању, чиме су прекршени чланови 3 и 8 Европске конвенције о људским правима. Окружни суд је навео да, према холандском законодавству, расељена лица морају поднети захтев за азил да би стекла боравишно право, као и да је Холандија првобитно одобрила привремену заштиту држављанима трећих земаља са привременим боравишним дозволама у Украјини, без процене да ли се могу вратити у своје земље у безбедним условима.

17. августа 2022. године, Државни секретар је донео пропис којим се укида привремена заштита за оваква лица, са престанком важења од 19. јула 2022. године, али је уведен транзициони период који се завршавао 4. марта 2023. године. Касније је овај период продужен до 4. децембра 2023. године, због забринутости да би повећан број

захтева за азил довео до недостатка смештајних капацитета.

Међутим, Државни савет је утврдио да транзициони период мора трајати до 4. марта 2024. године и да, ако држава чланица једном одобри опциону привремену заштиту, не може је укинути пре истека рока одређеног од стране Савета, осим ако Савет не одлучи да је оконча раније. Холандске власти су оправдале укидање опционе привремене заштите позивајући се на злоупотребу система, секундарна кретања и могућност безбедног повратка у земље порекла.

Сходно томе, Окружни суд у Хагу је, у поступку за одлучивање по претходном питању, упутио следећа питања Суду правде ЕУ: Да ли се члан 6. Директиве 2008/115 мора тумачити тако да спречава издавање одлуке о враћању у тренутку када странац још увек легално борави у држави чланици? Да ли је правно релевантно то што се у одлуци о враћању наводи датум на који легални боравак престаје, уколико је тај датум у блиској будућности и уколико правне последице те одлуке не ступају на снагу до тог датума?; Да ли продужење привремене заштите, које је одобрио Савет, важи и за држављане трећих земаља којима је држава чланица претходно одобрила опциону привремену заштиту, чак и ако је у каснијем периоду одлучила да ту заштиту више не пружа?

У другом предмету C-290/24, слична правна питања су се поставила у вези са *AI*, *ZY*, и *BG*, држављанима трећих земаља који су имали привремене боравишне дозволе у Украјини и којима је у Холандији одобрена привремена заштита у складу са Директивом 2001/55.

7. фебруара 2024. године, Државни секретар је донео одлуке о њиховом враћању, налажући им да напусте територију Европске уније у року од четири недеље од 4. марта 2024. године.

Неке од ових одлука су поништене од стране нижих судова, али је Државни секретар уложио жалбу Државном савету, који је затим Суду правде Европске уније упутио слична питања у вези са валидношћу одлука о враћању и наставком привремене заштите за држављане трећих земаља.

Став Суда правде ЕУ: Чланови 4 и 7 Директиве 2001/55/ЕС од 20. јула 2001. године о минималним стандардима за пружање привремене заштите у случају масовног прилива расељених лица и о мерама за подстицање равнотеже напора између држава чланица у прихвату таквих лица и сношењу последица тог прихвата морају се тумачити тако да не спречавају државу чланицу која је одобрила привремену заштиту категоријама лица која нису обухваћена чланом 2(1) и (2) спроведене Одлуке Савета 2022/382 од 4. марта 2022. године, којом се утврђује постојање масовног прилива расељених лица из Украјине у смислу члана 5 Директиве 2001/55/ЕС којом се уводи привремена заштита, да тим категоријама лица ускрати користи од привремене заштите током периода трајања те заштите који је одредио Савет Европске уније у складу са чланом 4(2) те директиве. Та држава чланица може укинути привремену заштиту коју је одобрила тим категоријама лица на датум

који претходи датуму престанка важења привремене заштите коју је одредио Савет, под условом да тиме не угрожава циљеве или делотворност Директиве 2001/55/ЕС и да поштује опште принципе права ЕУ.

Члан 6 Директиве 2008/115/ЕС Европског парламента и Савета од 16. децембра 2008. године о заједничким стандардима и поступцима у државама чланицама за враћање држављана трећих земаља који незаконито бораве мора се тумачити тако да спречава доношење одлуке о враћању у односу на држављанина треће земље који легално борави на територији државе чланице на основу опције коју је та држава искористила за одобравање опционе привремене заштите, како је предвиђено чланом 7 Директиве 2001/55, пре него што та заштита престане, чак и у случају када је очигледно да ће та заштита престати у блиској будућности и када су ефекти те одлуке одложени до тог датума.

Образложење: Директива 2001/55 има за циљ да успостави минималне стандарде привремене заштите у случајевима масовног прилива избеглица које не могу безбедно да се врате у земљу порекла. Она представља хитан и привремени механизам који има за циљ да спречи преоптерећење система заштите и осигура солидарност и равномерну расподелу одговорности међу државама чланицама.

На основу члана 5 Директиве 2001/55, Савет утврђује постојање масовног прилива избеглица, након чега се у свим државама чланицама примењује обавезна привремена заштита. Одлуком Савета 2022/382 од 4. марта 2022, ова заштита је призната: украјинским држављанима који су пре 24. фебруара 2022. боравили у Украјини; лицима без држављанства и држављанима трећих земаља са признатом међународном заштитом у Украјини; члановима породица претходно наведених лица.

Члан 7 Директиве 2001/55 даје државама чланицама могућност да прошире привремену заштиту на додатне категорије избеглица које су напустиле исту регију из истих разлога. Холандија је иницијално одобрила ову заштиту свим држављанима трећих земаља са важећом украјинском дозволом боравка, али је касније повукла ову меру 19. јула 2022. због ризика од злоупотреба и секундарних миграција.

Члан 7. Директиве 2001/55 оставља државама чланицама дискреционо право да одлуче како о одобравању, тако и о укидању опционе привремене заштите пре истека обавезне заштите.

Ипак, таква одлука мора поштовати циљеве директиве и основне принципе права ЕУ, посебно правну сигурност и легитимна очекивања. Државе чланице могу слободно одредити период трајања опционе заштите, све док он остане у оквиру временског оквира ЕУ. Право ЕУ не спречава државу чланицу да укине опциону привремену заштиту пре истека обавезне заштите, под условом да таква одлука не угрожава циљеве директиве и поштује основна права.

У предмету С-244/24, истиче се да Директива 2008/115 важи

искључиво за држављане трећих земаља који незаконито бораве у држави чланици. Према члану 6 одлука о повратку може се донети само ако је утврђен незаконит боравак. Иако члан 6(6) Директиве 2008/115 дозвољава да се одлука о окончању законитог боравка и одлука о враћању донесу у једном административном акту, одлука о враћању не може се донети у периоду док странац законито борави.

Уношење одлуке о враћању у Шенгенски информациони систем (SIS) одмах након доношења, ствара правну недоследност, јер лице формално и даље законито борави у држави чланици.

Промене околности између доношења одлуке о враћању и краја законитог боравка могу утицати на процену ситуације странца, посебно у односу на члан 5 Директиве 2008/115, који захтева да све одлуке о повратку поштују начело забране протеривања (*non-refoulement*).

Корисници опционе привремене заштите морају добити дозволу боравка током читавог трајања заштите, у складу са чланом 8 Директиве 2001/55. Пошто не бораве незаконито, не могу бити предмет одлуке о повратку на основу Директиве 2008/115.

На крају, чланови 20-23 Директиве 2001/55, који уређују поступке повратка након престанка привремене заштите, не дерогирају основно правило да се одлука о враћању може донети само за лица која незаконито бораве.

Самим тим, члан 6 Директиве 2008/115 онемогућава државе чланице да донесу одлуку о враћању пре завршетка привремене заштите, чак и ако је крај заштите близу и ако се ефекти одлуке о враћању одлажу до тог датума. Државе чланице морају сачекати да лице заиста добије статус лица које незаконито борави пре него што донесу одлуку о враћању, чиме се осигурава пуно поштовање права ЕУ, права да се изјасни и буде саслушан као и начела забране протеривања.

Линк: [P, AI, ZY, BG v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#)

9. Назив случаја: *RL, QS против Савезне Републике Немачке (Bundesrepublik Deutschland)*

Ознака предмета: Спојени предмети C-185/24 и C-189/24

Датум доношења одлуке: 19. децембар 2024.

Чињенице случаја: *RL* и *QS* су сиријски држављани који су поднели захтев за азил у Немачкој дана 30. децембра 2021. и 15. фебруара 2022. године. Провером у бази података *Eurodac*, утврђено је да је Италија држава чланица одговорна за разматрање њихових захтева за азил, у складу са Уредбом Даблин III.

На основу овог утврђења, Савезна канцеларија за миграције и избеглице (*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*) је захтевала од Италије да преузме *RL* и *QS*, али Италија није одговорила. Због тога је Савезна канцеларија одбила њихове захтеве за азил као недопуштене, одлукама донетим 31. марта и 19. априла 2022. године, и наредила

њихов трансфер у Италију.

RL и QS су оспорили ове одлуке пред Управним судом у Дизелдорфу (*Verwaltungsgericht Düsseldorf*), који је суспендовао њихов трансфер, а затим је поништио одлуке о враћању 11. и 13. маја 2022. године. Савезна Република Немачка је уложила жалбу Вишем управном суду у Северној Рајни-Вестфалији (*Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen*).

Током жалбеног поступка, Италијанска јединица за Даблин уредбу издала је два циркуларна обавештења 5. и 7. децембра 2022. године, у којима је наведено да због недостатка прихватних капацитета, Италија суспендује све Даблинске трансфере, осим случајева спајања породице код малолетника без пратње. Италијанске власти су такође навеле повећан број улазака у земљу преко морских и копнених граница, што је захтевало померање активности везано за пријем држављана трећих земаља.

Дана 21. јуна 2023. године, Виши управни суд је одбацио жалбу Немачке, утврђујући да је Немачка одговорна за разматрање захтева за азил, у складу са чланом 3(2) Уредбе Даблин III, јер је било немогуће извршити трансфер подносилаца захтева у Италију. Међутим, ову одлуку је поништио Савезни управни суд Немачке, вративши случај на додатно разматрање.

Виши управни суд је у поступку за одлучивање по претходном питању затражио од Суда правде ЕУ тумачење појма "системски недостаци" у поступку азила као и при условима пријема, а у контексту члана 3(2) Уредбе Даблин III. Такође Виши управни суд поставио је питање да ли неодређено одбијање Италије да преузме тражиоце азила, на основу државно наложене суспензије трансфера, представља "системски недостатак" који доводи до ризика од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4 Повеље о основним правима ЕУ. Под условом да одговор на ово питање буде негативан, Окружни суд је захтевао да се разјасни како се може извршити процена постојања системских недостатака у ситуацији када је сарадња одговорне државе чланице ускраћена, што онемогућава прикупљање објективних, поузданих, конкретних и ажурираних информација о азилном поступку и условима пријема.

Став Суда правде ЕУ: Други под-став члана 3(2) Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту поднетог у једној од држава чланица од стране држављанина треће земље или лица без држављанства (Уредба Даблин III) мора се тумачити на тај начин да се не може сматрати да у држави чланици, која је на основу критеријума утврђених у Глави III те уредбе одређена као одговорна, постоје системски недостаци у азилном поступку и условима пријема тражилаца међународне заштите, који доводе до ризика од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4 Повеље о основним

правима Европске уније, искључиво на основу тога што је та држава чланица једнострано суспендовала преузимање и поновни прихват тих тражилаца.

Таква тврдња може се донети искључиво након анализе свих релевантних података, засноване на објективним, поузданим, конкретним и ажурираним информацијама.

Образложење: У оквиру Заједничког европског система азила, а посебно Уредбе Даблин III, мора се претпоставити, у складу са начелом узајамног поверења, да је поступање држава чланица према тражиоцима међународне заштите у свим државама чланицама у складу са обавезама из Повеље о основним правима Европске уније, Конвенције о статусу избеглица и Европске конвенције о људским правима.

Уредба Даблин III предвиђа два кумулативна услова за утврђење да тражилац међународне заштите не може бити премештен у државу чланицу одговорну за разматрање његовог захтева. Једино „системски недостаци“ који „доводе до ризика од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4 Повеље“ представљају разлог који онемогућава такав трансфер.

Што се тиче првог услова, недостаци морају бити трајни и морају се односити на поступак азила и услове пријема тражилаца међународне заштите уопштено, или најмање на одређене групе тражилаца. Осим тога, ти недостаци морају достићи посебно висок ниво тежине, који зависи од свих околности конкретног случаја. Други услов, који се односи на постојање ризика од таквог поступања, испуњен је уколико системски недостаци резултирају ризиком да ће конкретно лице бити изложено поступању које је супротно члану 4 Повеље.

На суду или трибуналу који разматра тужбу против одлуке о премештају је да изврши процену постојања таквих системских недостатака и ризика од нечовечног или понижавајућег поступања у смислу члана 4 Повеље. У том контексту, тај суд или трибунал може узети у обзир све расположиве документе, као што су, уколико је то прикладно, редовни и усаглашени извештаји међународних невладиних организација који сведоче о практичним потешкоћама у примени Заједничког европског система азила у конкретној држави чланици, документација коју издаје Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице (UNHCR), као и документи и размена информација у вези са спровођењем система успостављеног Уредбом Даблин III.

Линк: [RL, QS v Bundesrepublik Deutschland](#)